Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראָשען — היינט 10 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 242 | Łódź, Wtorek 20 października 1931 r. | ניינטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג ט׳ מרחשון תרצ״ב | № 242

Adres Redakcij i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

א געזעץ-פּראָיעקט געגן זעלבסטמאָרדען

זעלבסטמערדער וועט מען נישט קובר זיין, נאר איבערגעבען אין פּראָזעקטאַריום

וואַרשא, 19 (טעלעפאָניש). ווי מען גיט איבער ווערט אויסגעאַרבייט אַ געזעץ־פּראָיעקט געגען זעלבסטמאָרדען. לויט׳ן פּראָיעקט זאָל נישט אויסגעצאָהלט ווערען די פערזיכערונגען, אָדער רענטעס פאַר די פאַמיליעס פון זעלבסטמערדער. אַ חוץ דעם זאָל מען די קערפּערס פון זעלבסטמערדער נישט קובר זיין, נאָר איבערגעגעבען ווערען אין די פּראָזעקטאָריומס. אַ זעלבסטמאָרד פון אַ גייסטיג קראַנקען וועט מוזען בעווייזען ווערען דורך דאָקומענטען. עס זאָל אויך בעטראַכט ווערען אַלס זעלבסטמאָרד אַ טויט פון אַ דועל.

פערענדיגט דער שטרייק אויף די דייטשע שיפען

בערלין, 19 (ספּ. טעל.) די שיף־געזעלשאַפט אין האַמבורג האָט בעקומען אַ ידיעה פון לעניגראַד, אַז עס האָט זיך פערענדיגט דער שטרייק אויף די 41 דייטשע האַנדעלס שיפען אין לעניגראַדער פּאָרט.

38 דייטשע מאַטראָסען זענען געבליבען אין סאָוויעטען־רוסלאַנד.

געשטאָרבען דער פיהרער פון דער יודישער פאלקס-פּארטיי אין רומעניע

בוקארעשט, 19 (יט״א טעלעגראפיש) דאָ איז אין עלטער פון 84 יאָהר געשטאָרבען דער פאָרזיצער פון דער יודישער פאָלקס-פּאַרטיי אין רומעניען — אדאָלף שטערען.

דער פערשטאָרבענער איז געווען דער ערשטער פאָרקעמפער פון יודישער עמאנציפּאציע אין רומעניע.

בערימטער יודישער קונסט-מאלער לעסער אורי געשטאָרבען

בערלין, 19 (יט״א טעלעגראפיש) אין עלטער פון 70 יאָהר איז געשטאָרבען דער וועלט-בערימטער יודישער קונסט-מאלער לעסער אורי. דעם פערשטארבענעמס בילדער האָבען א וועלט-נאָמען. זיינע בעריהמטע בילדער זענען „חורבן ירושלים", „אדם וחוה", „ירמיה", „משה רבנו" און אנדערע.

מוסולמענישע פּראָטעסטען געגען ג. טערקישען סולטאן

קאַליפאַט ווערט נישט געשאַפען

לאָנדאָן, 19 (י. ט. א. טעלעגראפיש). די קלאנגען, אז דער געוו. סולטאַן פון טערקיי זאָל איבערנעהמען דעם קאַליפאַט, ווערען דורכ׳ן פיהרער פון די אינדישע מוסולמענער שאוקאט אלי אָפּגעלייקענט. אויך אנדערע מיסולמענישע פיהרער בעטראַכטען די קלאַנגען פאַר אַבסורדאַלע.

די דאָזיגע הכחשות דארף מען אָבער נישט בעטראַכטען אלס א פולשטענדיגע רעזיגנאַציע פונ׳ם פּלאן צו שאפען א קאַליפאַט. די הכחשות זענען נאָר געמאכט געוואָרען, ווייל דער פּלאן איז פריהצייטיג בעקאַנט געמאכט געוואָרען, און האָט ארויסגערופען פיל פּראָטעסטען אין די מוסולמענישע לענדער.

דער בערלינער כירורג פּראָפ. זויערברוך

האָט בעקומען פון ענגלישען קעניג אלס דאנק פאר דער אָפּעראציע וואָס ער האָט דעם קעניג געמאכט 1 מיליאָן מארק פאר די בערלינער שפּיטאלען.

אנ׳אָנפאל אויפ׳ן עבר-הירדן

גרייט צו א וואַהאַביטען-באַנדע

ירושלים, 19 (יט״א טעלעגראפיש) ס׳האָבען זיך פערשפּרייט קלאנגען, אז 28 טויזענד וואהאביטען גרייטען זיך צו מאכען אנ׳אָנפאל אויף עבר הירדן:

בילעטען פון פאָרשטעלונגען

ווערען בעשטייערט לטובת דעם רויטען קרייץ

וואַרשאָ, 19 (טעלעפאניש) דער קריגס-מיניסטער האָט ארויסגעגעבען א פערארדנונג, אז די בילעטען פון אלע פאָרשטעלונגען מוזען בעשטייערט ווערען לטובת דעם רויטען-קרייץ.

אנ׳אויסנאהם איז נאָר פאר ספּאָרט-אימפּרעזעס.

פרייטאג !!!

נייער

העכסט-שפּאנענדער,

סענסאציאָנעלער

און עראָטישער

ראמאן!!!

עפענטליכער בריף.

אין „נייעם פאָלקסבלאַט" נומער 235 וואָרנען אונז די בעקער-מייסטער מיט פעראנטוואָרטליכקייט פאר אָנווענדען טראָר-מיטלען. די גאנצע געשיכטע וועגען טעראָר-אקטען מצד קאָנטראָלערען איז פון אָנהויב ביז׳ן סוף נישט מעהר ווי א פּראָוואָקאציע. די בעקער-מייסטער האָבען נישט מעהר ווי א טענדענץ אריינצופיהרען אין א טעות די עפענטליכקייט. מיר ווארפען ענטשידען אָפּ אזעלכע וואָרנונגען און מיר וועלען ווייטער פאָרזעצען דעם בערעכטען קאַמף פאר׳ן 8-שעה׳דיגען ארבייטס-טאָג.

פראַפ. ארבייטער-פעראיין פון דערנעהרונגס-אינדוסטרי אין פּוילען, 3-טע אָפּטיילונג, לאדז.

7066

דעם שפּענדער און סימפּאַטיקער פון אונזער אינסטיטוציע,

הערן מאָריצי נעדזעלד

צוליב׳ן טויט פון זיין פרוי

שרה רבקה ג. ע.

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל.

המקום ינחמהו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים!

פערוואלטונג

פון אינטערנאט פאר יוד. קינדער אין פערמע אין העלענובעק

7060

קאצענעלזאָנ׳ס גן-ילדים

(פרעבעל-שולע)

Przedszkole

דער ערשטער מאָדערנער פרעבעל-אנשטאלט אין לאָדז פון י. 1911 איז שוין געעפענט געוואָרען אין נייעם גימנאַזיום-בנין

Zawadzka 43, tel. 151-79

קינדער (יונגלעך און מיידלעך) פון 4 יאָהר אָן ווערען אָנגענומען אין קאָנצעלאריע פון גימנאַזיום פון 10 ביז 2 נאָכמ. און פון 5 ביז 7 אָוונד.

6996

אברהם פנחס מערמעלשטיין

אַלעקסאַנדער גאַס 87

שטעהט פון היינט אָן אונטער דער השגחה פון ראַבינאַט.

Dyplomowana

HIGIENISTKA

LIZA NAMIOT

נעהמט אָן ארבייט: זאַסטושיסען, אָפּאטרונקעס, דיזשורען

35 אַלעיאַ 1-טער מאַי 35

פראָנט, ערשטער שטאָק.

טעלעפאָנירען טאָג-טעגליך, אויסער שבת, פון 2 ביז 4 נימער 145-02.

STARSZY FELCZER

A. Neumark

Południowa 38, tel. 163-46

צוריקגעקעהרט

נעהמט אָן פון 8–10 פריה און פון 2–4 נאָכמ.

פאר אונבעמיטעלטע – מעסיגע פּרייזען.

Dr. med.

W. Eychner

גינעקאָלאָג-אקושער

11 זגערזשער 11

טעלעפאָן 134-72

נעמט אָן פון 3–4 נאָכמ.

און פון 7 – 9 אָוונד.

Dr. med. **G. GERSZTAJN**

ספּעציאַל-ארצט פאַר אויגען-קראנקהייט

צוריקגעקעהרט

טראַגוטאַ 12, טעל. 175-10.

נעהמט אָן פון 11–1 און פון 7–8 אָוו.

1754

יאפאן מאביליזירט איהר פלאט

כינע פיהרט איין אלגעמיינע מיליטער-דינסט

לאָנדאָן, 19 (ספּ. טעל.) „דיילי טעלעגראַף" ברענגט פון טאקיא די סענסאַציאָנעלע ידיעה, אַז יאַפּאַן האָט טיילוויז מאָבּיליזירט איהר פלאָט. עס זענען אויפּסניי געלאָזען געוואָרען אין פערקעהר פּער־שידענע שיפען, וועלכע זענען שוין געווען צו־ריקגעצויגען פון דינסט. די מאַנשאַפט זאָל פערפולט ווער־ען פון רעזערוו־מיליטער.

אַ חוץ דעם ווער־ען אינטענסיוו רעמאָנטירט אַלטע טאנק־שיפען. 20 פּריוואַטע טאַנקס־שיפען, האָבען בעקומען אַ בעפעהל, זיי זאָלען זיין גרייט, ווייל יעדע מינוט קאָנען זיי ווער־ען צוגערעכנט צום קריגס־פלאָט.

„טיימס" איז מודיע פון שאַנכיי, אַז די כינעזישע רעגירונג גרייט צו אַ געזעץ וועגען אַלגעמיינעם מיליטער־דינסט. דאָס דאָזיגע געזעץ זאָל תיכף אַריין אין לעבען.

יאַפּאַן איז שוין גרייט צו ווינטערן אין מאַנדזשוריען

מאָסקווע, 19 (ספּ. טעל.) ווי עס גיט איבער די סאָוויעטישע פרעסע, איז דאָס יאפּאנישע מי־ליטער שוין פולשטענדיג צוגעגרייט צו ווינטערן אין מאנדזשוריע.

אין עטליכע ערטער זענען שוין אויסגעבויט געוואָרען אַקאַפּעס.

יאַפּאַן נעמט נישט אן די באטע פון דער פעלקער־ליגע

טאָקיאָ, 19 (ספּ. טעל.) פון מאסגעבענדע קוועלען איז מען מודיע, אז אין די יאפּאנישע רעגירונגס־קרייזען האָט מען קאטעגאָריש ערקלערט אז פאר יאפאן איז אונמעגליך אָנצונעמען די נאָטע פון פעלקער־ליגע־ראט.

יאפּאן געשלאסען אנ'אפּמאך מיט דער מוקדען־רעגירונג

מאָסקווע, 19 (פּאט) די סאָוויעטישע פרעסע ברענגט פון כינעזישע קוועלען, אז צווישן יאפּאן און די נייע רעגירונג אין מוקדען און אין קירין זאָל זיין געשלאָסען געוואָרען אנ'אָפּמאך וועגן פאסיפיצירען די בעציהונגען אין מאנדזשוריען. יאפּאן זאָל בעקומען דעם פּאָרט אין אינקאָו, די באהן־נעץ אנדין און האָבען רעכט אויפצובויען די באה־ליניע קירין־קארעי.

בריאן פועלט דערוייל גארנישט ביי יאפּאן און כינע

גענף, 19 (פּאט) נאָכמיטאָג האָט בריאן געפיהרט אונטערהאנדלונגען מיט די פאָרשטעהער פון כינע און יאפּאן.

די אונטערהאנדלונגען האָבען קיין פּאָזיטיווע רעזולטאטען נישט געבראכט.

ביידע צדדים בלייבען ווייטער אויף די פריערדיגע פּאָזיציעס.

מאניפעסטאציעס פון נאצ.-סאָצ. אין וויען

וויען, 19 (פּאט) נעכטען איז אויפ'ן העלדען־פּלאץ פאָרגעקומען א מאניפעסטאציע פון נאציאָנאל־סאציאליסטען געגען דעם שלום־טראקטאט. אין דער מאניפעסטאציע האָבען אויך אנטיילגענומען פאָרשטעהער פון היימווער.

דער אָנפיהרער פון די ווינער נאציאָנאל־סאָציאליסטען פראופענפעלד האָט ערקלערט: „היינט שלאָגען מיר מיט אונזערע פויסטען אין פערמאכטע טירען. אין גיכען וועלען מיר אָבער זיי אויפברע־כען".

פראצעס געגן 14 אוקראינער אין לעמבערג

אנגעפאלען אויף א פאסט און דערמארדעט דעם פאסטפיהרער

לעמבערג, 19 (טעלעפאָניש). היינט האָט זיך אָנגעהויבען אין לעמבערג דער פּראָצעס געגען 14 אוקראינער, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין אנ'אָנפאל אויף א פאָסט און דערמאָרדעט דעם פּאָסט־פיהרער.

דער פּראָצעס וועט דויערן 6 וואָכען.

צו יאפּאנ'ס אַרויסטריט אין פעלקער־בונד

דער יאפּאנישער פאָרטרעטער אין גענף יאָשיזאווא.

יאפּאן זאָל נישט ארויסטרעטען פון דער פעלקער־ליגע

טאָקיא, 19 (ספּ. טעל.) פון מאַסגעבענדע קוועלען איז מען מודיע, אַז די יאַפּאַנישע רעגירונג האָט בעשלאָסען נישט אַרויסצוטרעטען פון דער פעלקער־ליגע, אָהן אונטערשיד, ווי אַזוי עס וועט זיך ענטוויקלען דער קאָנפליקט אין מאַנדזשוריען.

שיטעלען
מיט פאריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שיטלען
ווערען ערשטקלאַסיג און רעיעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען
ביי קערש, סקווערארווא 15
לינקע אָפיצינע, 1-שטער שטאָק.

Dr Med.
M.Wajnberg
ספעציאל ארצט פאר נערווען־קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט.
ZEROMSKIEGO 25 (פאנסקא)
טעל. 172-20
נעהמט אָן נאָכמיטאָג, פון 5 ביז 7

Dr. med. J. BETTE
ספעציאל־ארצט פאר אינערליכע און קינדער־קראנקה.
צוריקגעקעהרט
פיעטריקאווער 6, טעל. 144-95
נעמט אָן פון 8-11 פריה און פון 4-6 נאָכמ.

Dr. med.
H. LUBICZ
ספעציאליסט פאר הויט־, ווענערישע און געשלעכטס קראנקהייטען
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 13-142
עמפפאַנגס־צייט פון 8-10, 12-2 און 5-8, זונטאָג און יו"ט 9-1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע־זאל

Lekarz-Dentysta
StGELBERG
Zawadzka 14, tel. 108 33
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אָן פון 10-2 און פון 4-7 אָווענד.

ENGLISH
פאַראַנפענגער און פארט־געשריטענע. קאָנווערסאַ־ציע, ליטעראַטור
צו צוגענגליכע פרייזען
ערטיילט אַ פעהיגער פע־דאָגאָג. — אָפערטען אין אדמיניסטר. פאר „Mir".

אנ'ארט צו שלאָפען
פאר 2 אַנשטענדיגע יונ־געלייט, איז אָפּצוגעבען. צו ערפאהרען
פיעטריקאווער 33,
אין 2-טען הויף, פּאַרטער

Doktór
Łagunowski
Piotrkowska 70
i róg Traugutta
Tel. 181-83.
Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i moczopłciowych
Leczenie światłem: promieniami Roentgena i lampą kwarcową.
Przyjmuje od 8³⁰ do 10³ rano, od 1-ej do 2³⁰ pp od 6 do 8³⁰ w., w niedzielę i święta od 10 pd -ej. Dla pań oddzielna poczekalnia

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואכע. אלע ארט אנאליזען, עלקטראָטעראפּיע, בעהאַנדלונג מיט קווארץ־שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8-2 און פון 5-9 אָווענד.
בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען.

Dr. med.
A. URYSON
אינערליכע קראַנקהייטען
11-טען ליסטאָפּאד 20,
טעלעפאן 215-85

Dr. med. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 20193
ספעציאל־ארצט פאר מענער־שוואכע־בעהאנדלונג
נעהמט אָן פון 8-11 פריה און פון 5-8 אווענד.
זונטאָג און יום־טובים פון 9-1 בייטאָג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אָוו.
זונטאג און יום־טוב פון 9-1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

Dr. med. J. LUBICZ
כירורג־ארטאפּעד
פאלודניאווא 9, טעל. 183-17
צוריקגעקעהרט
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
איינגענע פּראַצעוניע פון זעלטליכע אָרטאָפּעדישע שפּאַלטען ווי: קלאָדקעס אויף פלאַטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גאָרסעטען א. ז. וו.
נעמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

Dr. med. H. GUTSZTADT
ספעציאל־ארצט פאר אַקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
ZACHODNIA 62 (Śródmiejska 14)
telefon 129-52.
נעמט אָן פון 9-10 פריה און פון 5-7 אווענד.

ווינטיג פאר לאדז און פראווינץ!
מצבות פון 30 זל. אן ביז צו די טייערסטע גראַ־ניט דענקמאלען פיהר איך אויס ביליג און סאָליד, אויף וואונש בעזוך איך די ג. קונדשאפט אויך אויף דער פּראָווינץ. קומט און איבערצייגט אייך!
מיט אכטונג פירמע "Granit"
לאדז, פאמארסקא 39.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאָר פאר וועגערישע הויט־קראנקה. און מענער־שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאָנסיליומס מיט ספעציאַליסטען פון אוראָ־לאָגישע און נערווען־קראנקהייטען.
קווארץ־לאמפ. עלעקטרישער הייל־קאבינעט ראַסמעטיק.
— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. —
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט־אָן אַ פרוי־דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

„SANATO"
כירורגיש־וועכנעריז־אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאַס
גינעקאלאגיש־וועכנעריז־אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייטלער־קוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס־מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבער קינדער ד"ר מעד. י. פּאלאַטאש
כירורגישע אָפּטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאַנטאר
עמפפאַנגס־שעה'ן פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.
אויגען־אָפּטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראַיש
עמפפאַנגס־שעה'ן פון 11 ביז 12 נאָכמיטאָג.

Dr. Różaner
ספעציאַליסט פון הויט און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואכע און קינדערלאָזיגקייט
נארוטאוויטשא 9, טעלעפאָן 128-98
נעמט אָן פון 8-10; 4-8 אווענד.
זונטאג פון 9 ביז 10 פריה.

יעדער איינציגער האט זיך אי־בערציינט, אַז פאר מעבעל
דיוואַנעס, פעלצען, נייה־מאשינען, גארדעראָבען או"וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאַן שענקעוויטש 23
טעלעפאָן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

ווארפט נישט אוועק אייער אַלטע זשאַרוּבקעס
פאר יעדע אַלטע זשאַרוּבקע בעקומט איהר א נייע געגען צוצאָהלונג פון אַ האַלבען פרייז, ווי אויך אַלע זעמטליכע עלעקטרישע אַרבּייטען
ביי ח. סאלניק
צעגעלניאנא 27
פראָנט, אין הויז פון פּוילישען טעאַטער.

„Praca"
פרויען־פאַד־קורסען
ביי דער געזעלשאַפט צו פערשפרייטען פאַד־קענטעניסען צווישען יודישע פרויען
וואָלטשאַנסקא 21, טעל. 167-15
נעמט אָן איינשרייבונגען אויף פאָלג. אָפּטיילונגען
1) דאמען־שניידעריי
2) האַנד־שטיקעריי,
3) הוטען־פוצעריי
4) וועש־ארבייט
5) אָנדולאַציע
6) מאַניקור
דער סעקרעטאַריאַט איז טעטיג פון 1 — 6 נאָכמ.

כעמיש־באַקטעריאלאגישע לאבּאראטאריע
— פון —
מאַגיסטער נ. שאָץ
פיעטריקאָווער 37, 2 שטאָק פראָנט
אנאליזען פון קאַל, אורין, לייכען א. אנד.
מעסיגע פרייזען.

Dr. med. N ROZEN
צאהן־כירורג צאהן, קיפער, דויאָנסלעס, גימען־ און צונג־קראנקהייטען
רענטגענאָדיאגנאָסטיק.
Andrzeja 7, tel. 216-57
פון 3-7 נאָכמ

מוראדיגע קויהלען-גרובן-קאטאסטראפע

שוידערליכער אויפרייס. — מאסען טויטע און פערוואונדעטע

בערלין, 19 (ספ. טעל.) היינט אין דער פריה איז קיין בערלין אנגעקומען א ידיעה וועגען א גרויסע קאטאסטראפע אין די קויהלען-גרובען אין וועסט-פאלען.

לויט ביז-איצטיגע אינפארמאציעס, איז פארגעקומען אן אויפרייס פון א געוואלדיגער קראפט. עס זענען איינגעפאלען איניגע שטאק, בעגראבענדיג אונטער זיך הונדערטער ארבייטער.

די ארטיגע מאכט האט ארויסגערופען אלע דאקטוירים פון דער סביבה, וועלכע האבען זיך ארומגעשטעלט ארום די גרובענס. 4 וואגאנען מיט דערהרג'עטע און פערוואונדעטע האט מען אוועקגעפיהרט. די צאהל קרבנות איז נאך דערווייל נישט פעסטגעשטעלט. מען רעכענט, אז די צאהל איז גאר גרויס.

בערלין, 19 (פאט) די קאטאסטראפע אין קויהלען-גרובען מאנט סעניס איז די גרעסטע קאטאסטראפע זינט 20 יאהר אין רוהר-געביט.

אין דעם זעלבען גרובען איז מיט 10 יאהר צוריק פארגעקומען א קאטאסטראפע, וואס האט געבראכט 85 טויטע.

„מזרח" אין דייטשלאנד ארויס-געטרעטען פון וועלט-פערבאנד

זיי בלייבען ווייטער אין דער אלג. ציונ. ארגאניזאציע

בערלין, 19 (יט"א טעלעגראפיש) די „מזרחי" אין דייטשלאנד האבען פערעפענטליכט א קאמוניקאט, אז זי טרעט ארויס פון דער וועלט-ארגאניזאציע „מזרחי". די בעציהונג פון דער „מזרחי" אין דער דייטשלאנד צו דער אלגעמיינער ציוניסטישער ארגאניזאציע בלייבט אהן ענדערונג. ד. ה. אז זי בלייבט ווייטער אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

פארבערייטונגען צו דער א"י-אויסשטעלונג

ירושלים, (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט דער אויסשטעלונג פון ארץ-ישראל און נאהענטען מזרח, וואס וועט פארקומען פון 7-טען ביז דעם 30. אפריל 1932 אין תל-אביב, ווערען געמאכט בעמיהונגען, כדי צוציהען אויך א רייהע איראפעאישע לענדער צו דער אויסשטעלונג. ה' ש. יפה איז צו דעם צוועק אפגעפאהרען קיין פראנקרייך און איטאליען. עס איז מעגליך, אז די דאזיגע ביידע לענדער וועלען איינארדענען אויף דער אויסשטעלונג ספעציעלע פאווילאנען. צו דעם זעלבען צוועק איז דעלעגירט געווארען קיין בריסעל ה' י. קאץ. אין בערלין איז געשאפען געווארען א ספעציעלע אויסשטעלונגס-ביורא אונטער דער לייטונג פון ה' יוליוס בערגער.

חוץ דעם איז אפגעהאלטען געווארען א ספעציעלע בעראטונג מיט'ן אנטייל פון דער יודישער אגענץ, קרן-היסוד, קרן-קימת, שטאט-פערוואלטונג פון תל-אביב און דער אויסשטעלונג-לייטונג בנוגע צוציהען אויסלענדישע בעזוכער צו דער אויסשטעלונג. עס זענען פאראויסגעזעהען בעדייטענדע הנחות פון די באהן- און שיף-בילעטען פאר די בעזוכער פון דער תל-אביב'ער אויסשטעלונג.

אויף דער בעראטונג זענען אנגענומען געווארען א רייהע בעשלוסען וועגען ארגאניזירען די טוריסטען-בעוועגונג אויף דער צייט פון דער אויסשטעלונג.

צי וועט מען פערלענגערען הובער'ס מאראטאריום?

פאריז, 19 (ספ. טעל.) לויט ידיעות פון וואשינגטאן וועט פרעזידענט הובער רעדען מיט'ן פראנצויזישען פרעמיער לאוואל וועגען אויסגעפונען מיטלען, וואס זאלען מעגליך מאכען אויפסניי די צאהלונגען, נאכדעם ווי עס וועט זיך ענדיגען דער מאראטאריום.

אין צוזאמענהאנג דערמיט, דארף מען דערווארטען, עס זאל אויך געשטראכען ווערען א טייל חובות. אויב עס וועט זיך דאס נישט איינגעבען, איז הובער גרייט צו פערלענגערען דעם מאראטאריום.

אין די וואשינגטאנער קרייזען רופט מען אפ די ידיעות, אז עס זאלען אין גאנצען געשטראכען ווערען די חובות.

ענגלאנד'ס בליק אויף דער וואשינגטאנער קאנפערענץ

לאנדאן, 19 (ספ. טעל.) „דיילי טעלעגראף" דריקט אויס א מורא, צוליב די פינאנציעלע צילען פון לאוואלס רייזע קיין אמעריקע. די צייטונג איז אין דער מיינונג, אז לאוואל וועט זיך בעמיהען צו ווירקען אויף אמעריקע נישט צו לאזען זיך אויף א ווייטערען ליבעראליזם אין דער בעציהונג צו אויסלענדישע הלוואות.

פראנקרייך בעטראכט דאס פערגרעסערן די אינטערנאציאנאלע קרעדיטען אלס אן ארט אינפלאציע. פראנקרייך האט אויך אפגעווארפען דעם פראיעקט וועגען אן אינטערנאציאנאלע קאנפערענץ, וועלכע זאל זיך פערנעהמען מיט פערטיילען ס'גאלד אויף דער וועלט.

ווען לאיד רידינג איז געווען אין פאריז, איז פראנקרייך אויך געווען געגען ענגלאנדס פראיעקט צו שאפען א גרויסע אינטערנאציאנאלע קרעדיט-אינסטיטוציע.

פראנצויזישער פרעמיער לאוואל

רעדט אויפ'ן ראדיא פאר זיין אפפאהרען קיין אמעריקא

ZĘBY które straciły barwę, odzyskują ją szybko przez stosowanie mydełka do zębów ODOL, Spróbujcie a przekonacie się, że przy dłuższem używaniu mydełka Odol zęby staną się śnieżno-białe.

צוליב שטייערן פון דער מקוה

אריינגעלעגט אן ארעסט אויף א שוהל אין קישינעוו

קישינעוו, (יט"א) די שטייער-מאכט אין קישינעוו האט ארויפגעלייגט אן ארעסט אויף דער שוהל אין קוזולעאיסקא פאר די נישט בעצאהלטע שטייערן אין דער הויך פון 2.000.000 לעי וואס זענען ארויפגעלייגט געווארען אויף דער ארטיגער מקוה, וועלכע די שטייער-מאכט האט בעטראכט אלס „האנדעלס-אונטערנעהמונגען".

ערשט נאכדעם, ווי די קישינעווער מעטראפאליט, האט פעסטגעשטעלט, אז די מקוה איז א ריין רעליגיעזע אינסטיטוציע, האט די ארטיגע מאכט זיך געווענדעט צום פינאנץ-מיניסטעריום וועגען אנולירען די שטייערן און אראפנעהמען דעם ארעסט איבער די שוהל-איינריכטונגען.

פראצעס פון לאדזער יודישע גנבים אין לעמבערג

לעמבערג, 19 (טעלעפאניש) דא האט זיך אנגעהויבען דער פראצעס געגען לאדזער יודישע גנבים, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין א רייהע גנבות, רויבערייען און אנפאלען. 2 פון די ארעסטירטע האבען זיך אויפגעהאנגען אין תפיסה.

צווישען די פערטיידיגער געפינט זיך אויך אדוו. לאנדוי.

אויטאבוס-קאטאסטראפע

ווארשא, 19 (טעלעפאניש). אויפ'ן וועג ווארשא – לוקאוו האט זיך איבערגעקעהרט אן אויטאבוס, אין וועלכען עס זענען געפאהרען בלויז יודישע פאסאזשירען.

אלע פאסאזשירען זענען פערוואונדעט געווארען. איינגע זענען שווער-פערוואונדעט.

היינט — א סיים-זיצונג

מען ריכט זיך אויף א גרויסען שטורם מצד דער אפאזיציע

ווארשא, 19 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). די היינטיגע סיים-זיצונג זאגט צו, צו זיין סענסאציאנעל.

אויפ'ן טאג-ארדנונג שטעהט דער פארשלאג פון ב.ב. וועגען ענדערען דעם סיים-רעגולאמין. דער פארשלאג צילט צו בעגרעניצען די רעכטע פון דער אפאזיציע.

מען דערווארט א שטורעם מצד דער אפאזיציע.

מ'שמועסט, אז אויב עס וועט געענדערט ווערען דער רעגולאמין, וועלען די ענדעקעס צוריקציהען זייערע פערטרעטער אין פרעזידיום פון סיים, זייער וויצע-מארשאלעק און סעקרעטאר.

קלאנג-קינא-טעאטער

APOLLO

היינט און פאלג. טעג!
פרעמירטער דאפעלטער פראגראם!
סענסאציע! עמאציע! שפאנונג!

„שפיאן פון האוואנא"
(דאס מיידעל פון האוואנא)

סענסאציאנעלע פאסירונגען פון א פרויע – א דעטעקטיוו, וועלכע ליקווידירט א געפערליכע באנדע מערדער איינברעכער

געשפענסט פון אריזאנע

גרויסער פילם פול מיט געפאהרען

אנהייב אין גצוו. טעג 4 א זייגער נאכמ.
שבת און זונטאג 12 א זייגער בייטאג

אפקלאנגען פון דער צארישער קאטארגע

אין ווארשאווער קרייז-געריכט

דער קוואפינסקי-ריכלינסקי-פראצעס

ווארשא, 19 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין קרייז-געריכט האט זיך נעכטען אנגעהויבען דער פראצעס געגען געוו. פ.פ.ס.-ישען רעפ. קוואפינסקי, וועלכער איז אנגעקלאגט געווארען דורך ד"ר ריכלינסקי פאר רכילות.

פאר דער מלחמה איז ד"ר ריכלינסקי געווען רעגירונגס-דאקטאר אין דער צארישער תפיסה אין ארלא. קוואפינסקי, וועלכער איז געווען פערשיקט קיין ארלא און האט געליטען אין דער דארטיגער תפיסה, האט לעצטענס פערעפענטליכט א בוך זכרונות, אין וועלכען ער ווארפט פאר דעם ד"ר ריכלינסקי, אז ער פלעגט פייניגען די פוילישע פאליטישע ארעסטירטע. ד"ר ריכלינסקי האט זיך דערפון בעלידיגט און האט פערפיהרט א פראצעס.

אין געריכט האט ריכלינסקי געוויינט און כפאדמיס, ערקלערענדיג, אז קוואפינסקיס פארוואורפען זענען רכילות.

דער בעשולדיגטער קוואפינסקי האט אבער אין געריכט דערצעהלט שוידערליכע זאכען וועגען ריכלינסקיס סאדיסטישע מעשים אין ארלא. 600 פאליטישע ארעסטירטע האט מען געש[illegible] און ריכלינסקי האט געזאגט וויפיל שמיץ יעדער וועט אויס[illegible] האלטען. בעזונדערס אכזריות'דיג האט ריכלינסקי זיך בעצויגען צו פאליאקען.

היינט וועט ארויסגעטראגען ווערען דער אורטייל.

דער וואהל-קאמף אין ענגלאנד

פלאקאטען פון די קאנסערוואטיווע און פון נאציאנאלען בלאק

לאדז
20 אקטאבער 1931

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז.
20 אקטאבער 1931

עדיסאן

דער מאן, וואס האט געגעבען ליכט דער מענשהייט

מיט עדיסאנען איז אוועק פון דער וועלט איי־נער פון די גרעסטע געניוסען, וועלכע די מענשהייט האט ווען עס איז פעה־מאגט. מיט איהם איז אוועק א גרויס שטיק געשיכטע פון דער מענשהייט. פון דער מענשליכער קולטור און ציוויליזאציע, פון זייער מעכטיגסטער ענטוויקלונג, וואס האט געפייערט טריומפען אין ניינצעהנטען יאהרהונדערט און געהט מיט רייזיגע און טריאומפאלע שריט פאראויס אויף פאר אונזערע אויגען, נאר אין דער צייט, ווען עס ווערען פון אלע זייטען געמאכט בעמיהונגען אויס־צונוצען די גרויסע דערגרייכונגען פון מענשליכען גייסט אויף פערניכטונגען, אויף רויב און מארד, איז עדיסאן געווען דער גענ־יאלער געלעהרטער און ער־פינדער, וועלכער האט די אונגעהויערע קראפט פון זיין געניאלען גייסט געשטעלט אין דינסט פון פריד־ליכען און הומאניטאר־ען פארטשריט פון מענשען. און אויף אלע זיינע ערפינדונגען, אויף אלע פראַ־דוקטען פון זיין רייכען גייסט ליגט דער שטעמפעל פון גרויסער הומאנישקייט פון זארג דערפאר אז דעם מענש אלס יחיד און דעם מענש אלס כלל זאל זיך לעבען בעסער און שענער. עדיסאן האט זיין גייסט קיינמאל נישט געוואלט און נישט געשטעלט אין רשות פון פערניכטונג און פון מענשען־האס.

וואס די מענשהייט האט צו פערדאנקען עדיסא־נען, דאס האט צום בעסטען אויסגעדריקט זיין אל־טער פריינד און שילער הענרי פארד. „סידען, האט ער געזאגט וועגען עדיסאנען, ערגיץ אין א וויסטען מד־בר, וועט מען געפונען א מענשען, וואס זאל גארנישט האבען צו פערדאנקען עדיסאנען, אבער אומעטום, וואו עס איז פערהאן א ציוויליזאציע, דארט שוועבט עדיסאנס שאטען, אונזער יאהרהונדערט איז אנגענו־מען אנצורופען דאס יאהרהונדערט פון דער אינ־דוסטריע. ריכטיגער וואלט געווען עס אנצורופען

דאס יאהרהונדערט פון עדיסאנען. ער איז דער פאק־טישער גרינדער פון דער מאדערנער אינדוסטרי. כמעט אלע גרונד־פאקטארען פון אונזער וואויל־שטאנד האבען דירעקט אדער אונדירעקט צו פער־דאנקען זיינער אנ׳ערפינדונג".

*

עס איז א פאראדאקס: דער געניאלער געלעהר־טער און ערפינדער האט אין זיין לעבען פערבראכט אויף דער שול־באנק נישט מעהר ווי דריי חדשים, אין איבעריגען האט ער זיך געלערנט אליין, און זיינע אונגעהויערע קענטענישען האט ער געהאט צו פערדאנקען זיין אייגענער בילדונג און דעם מעכ־טיגען דראנג נאך וויסען, וואס האט איהם נישט פערלאזט ביז אין די לעצטע טעג פון זיין לאנגען לעבען.

זיין לעבענס - קאריערע האט ער אנגעהויבען אלס צייטונגס־יונגעל. אין עלטער פון צוועלף יאהר האט ער אנגעהויבען צו פערדינען, נאר דאס פער־דינסט זיינס האט ער פערווענדט אויף צו מאכען פערשידענע וויסענשאפטליכע עקספערימענטען, פאר וועלכע ער האט איינמאל שיער נישט בעצאהלט מיט זיין לעבען. ער האט אנגעהויבען אליין ארויס־צוגעבען א צייטונג און ביי דער דאזיגער ארבייט האט ער זיך איבערצייגט וועגען דער גרויסער בעדייטונג פון טעלעגראף, וועלכען ער האט שפעטער גע־בראכט צו דער גרעסטער פולקומענהייט. א צופאל האט איהם געבראכט צו דער בעקאנטשאפט מיט א מענשען, וועלכער האט איהם פערטרויט מיט די גע־היימנישען פון דער עלעקטריציטעט און עדיסאן איז געווארען דער גרעסטער קענער און בענדיגער פון דער דאזיגער אונגעהויער וויכטיגער נאטור־קראפט.

די גרעסטע ערפינדונג עדיסאנס, איינע פון די גרעסטע ערפינדונגען וואס זענען בכלל געמאכט געווארען אין דער וועלט־געשיכטע איז געווען די ערפינדונג פון עלעקטרישען גליה־לאמפ. מען קאן אהן שום גוזמא זאגען, אז דער טאג, ווען עדיסאן׳ען איז געלונגען צו בעקומען דאס ערשטע עלעקטרישע לעמפעל איז איינע פון די וויכטיגסטע דאטען אין דער געשיכטע פון דער ציוויליזאציע. עדיסאן אליין דער־צעהלט מיט וואסער אויפרעגונג און האַרצקלאפעניש ער האט געמאכט די לעצטע עקספערימענטען ביים א רויסבעקומען דאס עלעקטרישע לעמפעל: וועט עס זיך אנצינדען אדער נישט. עס האט זיך אנגעצונ־דען... מיר זענען געזעסען און געוואַרט צו זעהען ווי לאנג עס וועט ברענען. וואס לענגער דאס לעמ־פעל האט געברענט אלץ מעהר איז געשטיגען אונ־זער התלהבות. אין משך פון פערציג שעה האבען מיר זיך נישט געלעגט שלאפען"...

איבערצעהלען אלע עדיסאנס ערפינדונגען איז אונמעגליך, דיער צאהל גרייכט אין די טויזענדער. גענוג נאר צו דערמאנען אז עדיסאן איז דער ער־פינדער פון דער וואונדערבארער מאשין וואס איז אמאל געווען בעקאנט אלס פאנאגראף און ווייטער זיך פערפולקאמט צום היינטיגען גראמאפאן.

די ארבייטסזאמקייט און די ארבייטסקראפט פון עדיסאנען זענען געווען וואונדערבארע, ווענען זיין פעהיגקייט צו ארבייטען זענען ענטשטאנען לעגענ־דעס, וועלכע זענען אבער אלע אמת ער האט גע־קאנט, ווען דאס איז געווען נויטיג, פערברענגען אהן עסען, אהן שלאף גאנצע טעג און נעכט. ער פלעגט בכלל זעהר ווייניג שלאפען. נישט מעהר ווי א פיער־פינף שעה אין מעת לעת. עדיסאן האט בע־הויפטעט אהן א שיער. לויט׳ן עדות־זאגען פון זיינע באהעגטע איז אין דער ענגלישער שפראך נישט גע־ווען קיין איין מעהר אדער ווייניגער וויכטיג בוך, וואס עדיסאן זאל נישט האבען איבער־געלייענט.

געארבייט האט ער כמעט ביז צו די לעצטע טעג פון זיין לעבען, אין דער לעצטער צייט האט ער געארבייט איבער דער ערפינדונג פון קינסטלי־כען קויטשוק, א זאך, וואס האט געדארפט מאכען אנ׳איבערקעהרעניש אין דער אינדוסטריע, צו דעם צוועק זענען אין זיין לאבאראטאריע דורכגעפיהרט געווארען העכער 15000 עקספערימענטען, אבער צו געפינען דעם סוד פון קינסטליכען קויטשוק איז דעם געניאלען מאן שוין נישט געלונגען.

נאך א לאנגען רייכען לעבען, רייך אין געניאלע אויפטוען ,איז עדיסאן געשטארבען, און וואו די וועלט האט אנ׳עק, וואו עס פערהאן א שפור פון ציוויליזאציע און קולטור, וועט דערמאנט ווערען מיט דעם גרעסטען יראת הכבוד דער נאמען פון דעם מאן, וואס האט געבראכט ליכט דער מענשהייט.

פ. ב.

פון וואנען האבען זיך גענומען די קאלאסאלע גאלד־זאפאסען פון פראנקרייך?

עס איז א בעקאנטע זאך, אז פראנקרייך פערנעהמט איצט דאס ערשטע ארט אין דער וועלט לויט די זאפאסען גאלד, וואס זענען דארט אנגע־זאמעלט. עס פרעגט זיך אלזא די פראגע פון וואנען נעהמט זיך צו פראנקרייך אט דאס רייכטום? אדער אנדערש געזאגט: פון וואנען האט פראנק־רייך גענומען די דעוויזען, מיט וועלכע זי האט אין משך פון פופציג יאהר איינגעקויפט אזא אונ־געהויערען זאפאס גאלד.

דער גרעסטער ליוועראנט פון דעוויזען איז דער האנדעל מיט אויסלאנד. אבער דער פראנצוי־זישער האנדעלס־בילאנס איז א פאסיווער. עס קומט דעריבער קודם כל אין זינען די רעפאראציע־צאהלונגען. עס איז אבער א פאקט, אז פראנקרייך האט בעקומען בלויז א העלפט פון די דאזיגע צאהלונגען און דערפון האט זי בעצאהלט איהרע אייגענע חובות צו ענגלאנד און די פעראייניגטע שטאטען.

עס איז פערהאן נאך איין אקטיווע פאזיציע פון האנדעלס־בילאנס, דאס איז די טוריסטישע בעוועגונג, וועלכע איז אין די יאהרען פון אינ־פלאציע, ווען פראנקרייך איז געווען איינס פון די ביליגסטע לענדער פון איירָאפע, געווען זעהר שטארק. דער טוריזם האט אריינגעבראכט קיין פראנקרייך גאנץ בעדייטענדע סומען, אבער דאך ווייט נישט אזוי פיל וויפיל עס בעטרעפען די קא־לאסאלע גאלד־זאפאסען פון לאנד.

די ערקלערונג פאר די ריזיגע גאלד־זאפא־סען. וואס האבען זיך אנגעקליבען אין פראנקרייך, בעשטעהט דערין, וואס פראנקרייך האט קאנסעק־ווענט ארויסגעצויגען פון אויסלאנד די אייגענע געלדער, וואס זענען געווען לאקירט אין אויס־לאנד און דאס געלד איז אזוי ארום צוריקגעקומען אין לאנד אריין. און דאס זענען געווען נישט בלויז פראנצויזישע געלדער. פראנקרייך איז געווען דאס לאנד, וואוהין עס פלעגט גערן עמיגרירען דער קאפיטאל פון שפאניען, איטאליען, יוגא־סלאוויען און רומעניען. איבריגענס איז נישט וויכ־טיג פון וואנען דאס געלד שטאמט, וויכטיג איז, אז עס איז לאקירט געווארען אין פראנקרייך. פראנקרייך האט געהאנדעלט ווי א שפארזאם בא־לעבעסטעל: זעהענדיג, אז אין דער וועלט איז ער מיט זיין געלד אונזיכער, האט ער גענומען קאנ־סעקווענט צוריקציהען זיין געלד פון אומעטום און אזוי ארום האבען זיך די פראנצויזישע קאפיטאלען קאנצענטרירט אין פראנקריי־ גופא, שאפענדיג אזוי ארום די קאלאסאלע גאלד־איבערגעוויכט פון פראנקרייך אין דער גאנצער וועלט.

אין ליטע פרעהט מען זיך

צוליב׳ן בעשלוס פון האגער טריבונאל

דער בעשלוס פון האגער טריבונאל, וואס האט געפסק׳ענט, אז ליטע איז נישט מחויב צו עפענען די באהן־ליניע לאנדווארעווע – קאשעדאר פאר קאמוניקאציע, האט אין ליטע ארויסגערופען א גרויסע שמחה. לכבוד דעם פסק־דין זענען אין קאוונע פארגעקומען מאסען־מאניפעסטאציעס.

דער דייטשער און סאוויעטישער דיפלאמא־טישער פארשטעהער זענען געקומען אין מיניס־טעריום פאר אויסלענדישע ענינים גראטולירען דער ליטווישער רעגירונג צוליב דעם פסק־דין פון האגער טריבונאל.

דער אפיציעלער ארגאן פון דער ליטווישער רעגירונג „לעטובאס איידאס" בעהויפט, אז דער בעשלוס פון האגער טריבונאל, וואס שטעלט פעסט, דעם פאקט, אז גענ. זשעליגאווסקי האט אקופירט ווילנע (?) עפענט אויף דאס־ניי די פראגע וועגען די פוילישע־ליטווישע גרענעצען און ווארפט אום דעם בעשלוס פון אמבאסאדארען־ראט וועגען די פוילישע מזרח־גרענעצען.

דער ארטיקעל ווערט פערענדיגט מיט דער בעהויפטונג, אז „קעמפענדיג אויסגעצאלטען פאר אונזערע רעכט וועלען מיר ווי זינער אריינמאר־שירען אין אונזער הויפטשטאט ווילנע".

די זעלבע „לעטובאס איידאס" דערצעהלט, אז די דעמאנסטראציעס, וואס זענען פארגעקומען אין ווילנע געגען לעטישען קאנסולאט, האבען אין לעטלאנד ארויסגערופען גרויס אויפרעגונג. ד לעטען שטעהען אוי׳ן שטאנדפונקט, אז די פוילי־שע פ׳עטענזיעס זענען אומבעגרינדעטע, ווייל לעטלאנד האט אנגענומען ענטשיידענע שריט נישט געגען דער פוילישער מינדערהייט, נאר געגען די אנטי־מלוכה׳שע עלעמענטען.

צום סוף פערזיכערט די צייטונג, אז דעֿ נייער לעטישער סיים וועט נישט בעשטעטיגען אין בידזשעט קיין פאזיציע אויף א לעטישען קאנסולאט אין ווילנע.

אין די פוילישע קרייזען אין ריגע לייקענט מען די דאזיגע ידיעה אפ.

—=:O:=—

די פאלגען פון דער פונט־דעוואלואציע אין ארץ־ישראל

דעלעגאציע פון א"י־אינדוסטריעלער פאהרט קיין ענגלאנד וועגען פערשטארקען די ווירטשאפטליכע בעציהונגען

ירושלים, (יט"א) אין תל אביב איז פארגע־קומען אנ׳אויסערארדענטליכע זיצונג פון יודישען אינדוסטריעלער פערבאנד ,אויף וועלכער עס איז בעהאנדעלט געווארען די לאגע, וואס האט זיך גע־שאפען פאר דער ארץ־ישראל־אינדוסטריע נאכ׳ן אפ־שאפען דעם גאלד־סטאנדארד פון פונט. דער פאר־זיצער פון פערבאנד ה׳ שענקאר האט ערקלערט, אז מען דארף ערווארטען דאס פון איצט אן וועלען אנ־געקניפט ווער׳ען ענגערע בעציהונגען מיט די ברי־טישע פראדוצענטען אויפ׳ן יסוד פון דער שטערלינג וואלוטע. עס דארפען געמאכט ווערען בעמיהונגען צו בעקומען פון ענגלישע קוועלען סיי רוי־מאטעריא־לען און סיי מאשינען אויף גינסטיגע בעדינגונ־גען ווי ביז איצט. ה׳ שענקאר האט אויך בעמערקט אז די ענגלישע אינדוסטריע האט זיך ביז־איצט נישט בעוויזען צונוצפאסען צום אר־מארק, ער האט דער־בער פארגעלעגט צו שיקען קיין ענגלאנד א ספעציע־לע דעלעגאציע וואס וועט קומען אין קאנטאקט מיט די דארטיגע אינדוסטריעלע און האנדעלס־קאמער׳ען דער פארשלאג פון ה׳ שענקאר איז איינשטימיג אנגענומען געווארען.

די בודזשעט־רעדוקציע אין ארץ־ישראל

וועלכע פאזיציעס זענען רעדוצירט געווארען

ניו־יארק, (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיטעכניקום איז פערקלענערט געווארען אויף 2,000 דער בעקאנטער ווענדונג פון העפראאישען לעהרער־פערבאנד אין ארץ־ישראל האט דער עקזעקוטיוו־מיטגליד פון דער יודישער אגענץ ה׳ עמנואל נוי־מאן מיטגעטיילט דער יט"א, אז די בודזשעט־רעדוק־ציע איז דורכגעפיהרט געווארען אין פולען הסכם סיי מיט די ציוניסטישע, סיי מיט די נישט־ציוניסטי־שע מיטגלידער פון דער יודישער אגענץ. ה׳ ניימאן מוז צוליב א רייזע וויכטיגע ענינים פערבלייבען נאך איניגע וואכען אין אמעריקע, נאכדעם וועט ער אפפאהרען קיין לאנדאן. אין א"י וועט ה׳ ניימאן אנקומען אין אנהויב 1932.

ירושלים, (יט"א) נאך א גרינדליכע אויס־פארשונג פון דער פינאנציעלער לאגע האט די עק־זעקוטיווע פון דער יודישער אגענץ ווי בעקאנט, רעדוצירט איהר בודזשעט אויף 33,200 פונט.

א חוץ דער רעדוקציע פון בילדונגס־בודזשעט אויף 10.000 פונט, די סובווענץ פאר׳ן חיפה׳ער ווירטשאפטליכער קאלאניזאציע געקירצט געווארען אויף 0.000 פונט, די סובווענץ פאר׳ן חיפה׳ער פונט און פאר׳ן בילדונגס־קאמיטעט ביי דער „הסתדרות העובדים" — אויף 1.200 פונט.

א חוץ די דאזיגע שוין בעשלאסענע רעדוקציעס זענען פאראויסגעזעהען רעדוקציעס פון פאלגענדע פאזיציעס.: אימיגראציע און ארבייט — 3.000 פונט, „קופת חולים" — 2.000 פונט, לאנדווירטשאפטליכע עקספערימענטאל־סטאציע — 2.000 פונט, האנדעל און אינדוסטריע — 1.300 פונט.

יודיש אלס מוטערשפראך

וועלען דעקלארירען די אגודיסטען בעת דער פאלקס־צעהלונג אין ארץ־ישראל

ירושלים, (יט"א). „קול ישראל" דער אר־גאן פון דער ספעראטער יודישער ארטאדאקסישער קהלה מיט הרב זאנענפעלד בראש, האט אין צוזא־מענהאנג מיט דער פארגעבריטער פאלקס־ צעהלונג אין ארץ־ישראל פערעפענטליכט אנ׳ארטיקעל אין וועלכען דער אויטאר זאגט זיך ארויס פאר אנגע־בען יודיש אלס מוטער־שפראך בעת דער פאלקס־צעהלונג, אינ׳ם ארטיקעל ווערט צוו. אנד. געזאגט: "מיר רעדען יודיש און מיר וועלען איצט נישט האנדלען פאלש לגבי זיך אליין", אזוי ווי דאס איז געשעהען מיט צעהן יאהר צוריק, בעת מיר האבען זיך אליין געלאזט פערדרענגען צו די העברעאיש־רעדענדע יודען, נישט וויסענדיג צו וואס פאר א צושטערונג דער קולט פון דער העבראישער שפראך און נאציאנאליזם וועט אונז דערפיהרען".

פרעזידענט פון דער „פאלעסטיין עקאנאמיק קארפאריישן" אנגע־קומען קיין ירושלים

ירושלים, (יט"א) דער פרעזידענט פון „פאלעסטיין עקאנאמיק קארפאריישן" אין ניו־יארק ה׳ יוליוס סימאן איז אנגעקומען קיין ירושלים און רעכענט פערבלייבען אין ארץ־ישראל איניגע וואכען, ה׳ סימאן וועט זיך בעקענען מיט דער לאגע פון א רייהע קרעדיט־אינסטיטוציעס ווי די צענטראל קאאפעראטיווע באנק און היפאטעקען־באנק, וואס ווערען פינאנסירט דורך דער „פאלעסטיין קארפאר־ריישן".

אברהם׳לע דער שוסטער האָט גע־האַלטען פון פרייער ליבע...

זיין פּאַריזער פרוי האָט איהם אָנגעקלאָגט אין געריכט

פּאַריז. אברהם׳לע דער שוסטער האָט מיט צוועלף יאָהר צוריק חתונה געהאַט אין פּאַריז. אַ חתונה, ווי ביי אַלע יודען, אין מערי, ביים רב מיט אַ שמחה מיט פיש און פלייש און בראַנפען און אַזוי ווייטער. אַ ווייבעל האָט ער געקריגען, ווי אַלע יודישע ווייבלעך, גוט, איבערגעגעבען און געטריי און אַזוי ווייטער. האָט ער זיך געלעבט געאַרבייט. געהאַט אַ קינד א. א. וו. ביז... ביז אַ שטעל אוועק ווי אַ שטיק העלד, אַ ריס געטון נאָך 7 יאָהר זיין אַ חתונה געהאַטער האָט אברהם׳לע דערזעהען, אַז אַ חוץ זיין ווייב, זיין קינד און די פּאַרעשוועע איז דאָ נאָך עפּעס אין פּאַריז און גאָר נישט פון די שלעכטע זאַכען. האָט ער זיך געגעבען און זיך דעם שוסטער פאַרטוך און אויסגעשריגען —

— גענוג! — איך וויל זיין פריי! —

— וואָס? — האָט דאָס ווייב געפרעגט.

— אַ פרייער מענש וויל איך זיין! — האָט אברהם׳לע געגומען האַקען אין שוסטע׳ בענקעל.

— איך געה אוועק! —

— און איך, דיין ווייב?.. און דיין קינד? — וואָס וועט זיין מיט אונז —

— דו קענסט אַרבייטען.

— אָבער דאָס קינד...

— יאָ... דאָס קינד...

ער האָט אַ קורצע צייט געטראַכט און דאָך אוועק.

איז ער נאָך געווען אַ ביטערער יונג און בע־שלאָסען אָבטון נאָך אַביסעל צרות דער פערלאָ־זענער ווייב. די דירה איז געווען אויף זיין נאָמען, האָט ער אָבגעזאָגט ביים ווירט די דירה און זאָל דאָס ווייב קיין דירה נישט האָבען! — —

ערשט איצט האָט אברהם׳לע אַ לעב געטון, צו אַלע מיידלעך און ווייבלעך פון זיין געגענד האָט ער זיך אַ נעהם געטון, איז געטאַנגען אין קינאָ, געזעסען אין די קאַפעס און טאַקע געלעבט אַ גוטען טאָג. ער האָט אַפילו נישט געטראַכט פון זיין ווייב און קינד האָט די פערלאָזענע פרוי איהם דערמאָהנט, נישט דורך דעם טעלעפאָן, נאָר דורך דעם געריכט. מען האָט צוגעפּסקנט דער פרוי אַ גט און איהר צוגע׳משפט צו 200 פראַנק אַ חודש פּענסיע.

נישט קיין סך אייגענטליך פאַר אַזאַ גרויסער „פרייהייט".

אָבער דער לוסטיגער מאַן און פאָטער האָט די קליינע סומע אויך נישט בעצאָהלט. האָט מען איהם געשיקט רופען:

— איך האָב נישט! —

— יונגערמאַן, מען דאַרף צאָהלען!

— דאָס איז נישט קיין תירוץ!

עס האָט נישט געהאָלפען. מען האָט איהם ווי־טער גערופען אין געריכט אַריין. דער שוסטער האָט ערקלערט פאַר׳ן ריכטער: —

— איך וויל דאָס קינד פאַר זיך! —

— נישט ריכטיג! — האָט ערקלערט דער פּראָקוראָר — איהר האָט קיינמאָל נישט בעמיהט זיך וועגען דעם, איהר זענט אַפילו נישט געקומען זעהען אייער קינד — און דער פּראָקוראָר פאָדערט אַ שטרענגע שטראָף — 6 חדשים פאַר דעם יודישען שוסטער.

דאָס געריכט פערמשפּט דאַן ר׳ אברהם׳לען בלויז צו 20 טעג אַרעסט.

און דער ריכטער גיט נאָך צו: —

— נאָר געדענקט, איצט אַז איהר וועט נישט צאָהלען...

די רעגירונגס־ענדערונג אין שפּאַניע

דאָן מאַנועל אַזאַנאַ

בילדעט דעם נייעם קאבינעט

זאַמאָראַ

ביז־איצטיגער שפּאַנישער פּרעמיער

פרוי פון א הויכען מיליטערמאַן

דערקענט ביי א גראָדנער יודישען סטאָליער איהר אומגעזעצליכען זוהן

גראָדנע. אויף פּאָטשטאָווע גאַס ביי אַ סטאָליער, געפינט זיך אויף פולער אויסהאַלטונג אַ יודישער בחור פון אַ יאָהר עטליכע און צוואַנ־ציג; דער בחור איז אַ גאַנץ שטילער, פּיהרט אויס ביים סטאָליער פערשידענע אַרבייטען און ער האָט ביי איהם דערפאַר אַן אָרט צום שלאָפען און עסען.

ווי אַזוי קומט דער דאָזיגער בחור צום סטאָליער?

געווען איז עס אין רוסלאַנד אין אָנהויב פון דער מלחמה־צייט. דער סטאָליער מיט זיין משפחה האָבען זיך אַלס היימלאָזע געפונען אין מינסק און דאָרט האָבען זיי צו זיך אַריינגענומען אַ קליינעם יונגעל, וועלכער האָט זיך אַרומגעוואַלגערט אויפ׳ן הויף און וועלכען מען האָט מיט איינוגע יאָהר פריהער דאָרט געפונען אַנ׳אונטערגעוואָרפענעם.

ווען די משפחה איז צוריקגעקומען קיין גראָד־נע האָבען זיי אויך מיטגעבראַכט אָהער דעם יונגעל, וועלכער איז שוין היינט אַ דערוואַקסענער בחור.

אין אַ געוויסען טאָג קומט אַריין אין סטאָליער־וואַרשטאַט אַנ׳אַריסטאָקראַטיש־געקליידעטע דאַמע און פרעגט זיך נאָך צי עס געפינט זיך נישט אַמאָל ביי זיי אויף אויסהאַלטונג א פרעמדער בחור.

איידער מען האָט זי נאָך בעוויזען צו ענטפער־רען האָט די דאַמע דערזעהען דעם בחור שטעהען ביים וואַרשטאַט און זי איז געוואָרען בלייך ווי די וואַנט.

זי איז צוגעלאָפען באַהענט צום בחור אַריינגע־קוקט איהם טיף אין די אויגען אַריין און איז אויס־געבראָכען אין אַ היסטעריישען געוויין.

מען האָט זי קוים בערוהיגט און דאַן האָט זי דערצעהלט פאַר׳ן אַלטען סטאָליער אַ געשיכטע, וואָס קלינגט ווי אַ סענסאַציאָנעלער ראָמאַן.

די דאַמע וועלכע איז איצט א פרוי פון אַ העכערען מיליטער־מאַן פון לאָדז, האָט אַ צייט פאַר דער מלחמה זיך געפונען אין יעקאַטערינאָסלאַוו. וואו זי האָט זיך בעקענט מיט אַ רוסישען אָפיציר.

אַלס אַ יודישע מיידעל האָט זי מיט איהם נישט געקענט חתונה האָבען מחמת זיין שטרענג רוסישע מש[פּ]חה האָט עס איהם נישט דערלויבט. פון איהר ליבע מיט׳ן רוסישען אָפיציר האָט זיך טאַקע גאָר נישט אויסגעלאָזט, אָבער איז רעזולטאַט פון איהר צוזאַמענלעבען זיך מיט איהם — האָט זי געבוירען אַ קינד.

ז יהאָט זיך באַלדעם געפונען אין גרויס נויט און זייענדיג אין מינסק האָט זי דאָרט איהר קינד גיין אַ טריבען פאַרנאַכט אונטערגעוואָרפען.

פון יענער צייט איז שוין אַריבער 20 יאָהר און זי האָט אין דער צייט חתונה געהאַט מיט אַ גע־בילדעטען פּאָליאַק, מיט וועלכען זי האָט אגב איי־ניגע קינדער.

לעצטענס האָט זי זיך דערמאָנט אָן איהר ער־שטען קינד און נאָך לאַנגע זוכענישען און נאָכפרע־גען איז זי געוואָר געוואָרען, אַז ער דאַרף זיך גע־פינען אין גראָדנע ביי אַ סטאָליער, אַ יודען.

נאָך אַ פּאָר טאָג זוכען האָט זי עס דאָ אויף פּאָטשטאָווע גאַס ביים סטאָליער דערקענט איהר זוהן, וועלכער איז געראָטען אין איהר.

די דאַמע האָט דעם אַלטען סטאָליער איבער־געלאָזט אַ געוויסע סומע און האָט צוגעזאָגט אויך ווייטער צו שיקען פאַר איהם אויף אויסהאַלטען.

זי האָט נאָך לאַנג זיך איינגעקוקט אויף איהר זוהן און האָט ומיט אַ שווער האַרץ פערלאָזט דאָס הויז.

דער דאָלאַר פאַלט

און דעריבער קען איך עמפּפעהלען צו בעדייטענד ביליגערע פּרייזע מיין רייכען אויסוואהל פון אלער ארט קאסמעטיק, ווי: טואַלעט־זייפען, פּודערן, פּערפומען, בלומען און קעלניש־וואַסער, קרימען אזוו.

די סאָלידע און רעעלע בעהאַנדלונג, ווי אויך די שטענדיגע זאָרג, אַז דער קליענט זאָל זיין צופרידען סיי פון דער סחורה, וואָס ער קויפט אין מיין פּערפומעריע, און סיי מיט מיינע פּרייזען וועלכע איך בעמיה זיך תמיד און ביי יעדע גע־לעגענהייט צו פערקלענערען, וואָס איך האָב אויך איצט געטון — דאָס אַלעס גיט מיר די פולע איבער־צייגונג, אַז דער, וואָס קויפט ביי מיר נאָר איין מאָל — דער בלייבט שוין אויף שטענדיג מיין קליענט!

מיט אכטונג

פּערפומעריע י. דרוקער

זאַוואַדזקאַ 5 טעל. 175 92

אַכטונג: פאר אנגראָסיסטען ספּעציעלער ראבאט.

אזוי וועגט מען גאָלד

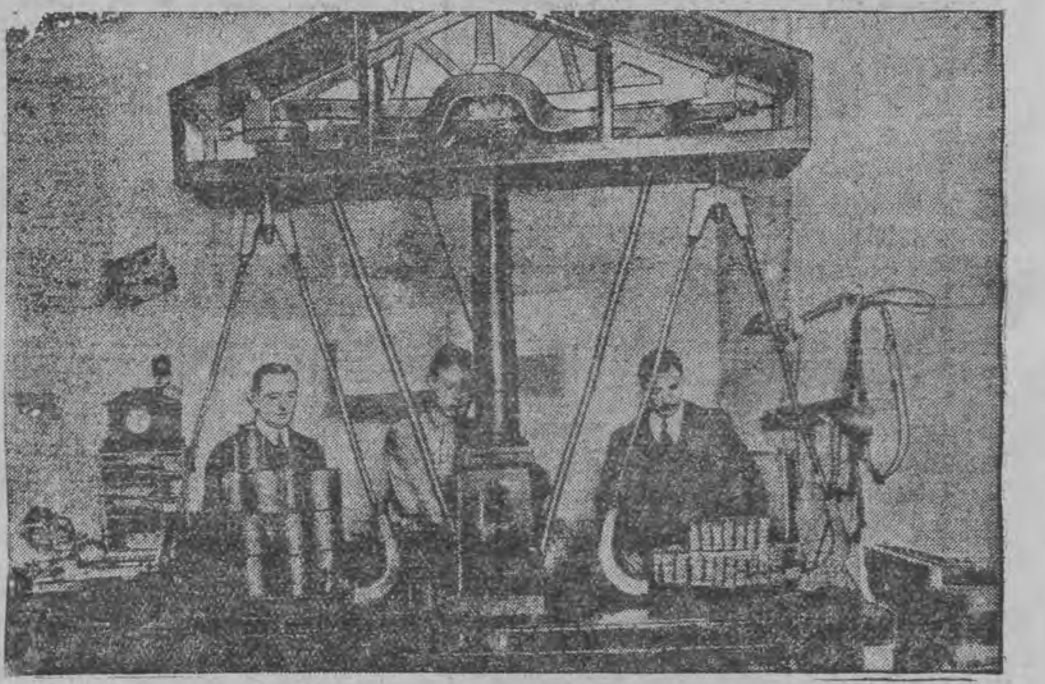

אין דער אמעריקאנער גאָלד שאַצקאַמער

קרבנות פון שפּיאָנאַזש

...סאַציאָנעל קרימינעלישער ראָמאַן

(59

— איך ווייס נישט. — האָט סטאַר געענטפערט — פון יענער צייט האָב איך קיינעם נישט געזעהען איבעריגענס, ווען עס וואָלט פאַרגעקומען עפּעס איב־טערעסאַנטעס, וואָלט מיר מאַדאַלענא זיכער מיט־געטיילט.

— איך פערשטעה נישט וועגען וואָס דער סער ראָבערט האָט געוואָלט רעדען מיט מעליקאָוו׳ן, — האָט עטעל פערטראַכט אַרויסגעשעפּטשעט — איהר פערשטעהט אויך נישט, פאַרוואָס מאַדאַלענא איז גע־ווען געגען זייער צוזאַמענטרעפעניש.

מאָריס האָט אַ שמייכעל געטון.

— זי האָט מורא געהאַט, אַז דער וויזיט ביי די ראַלסאָנס וועט שאַדען זייגע נערוועז. זי פער־געטערט באָריס׳ן און דערמיט דערקלערט זיך איהר שנאה אין בעצוג צו דער ערמאָרדעטער. חוץ מזה האָט זי בעשלאָסען חתונה צו האָבען מיט מעליקאָוו׳ן און איך האָב דעם איינדרוק, אַז זי וועט איהר ציל דערגרייכען. זי וועט זיין אַנ׳אויסגעצייכענטע פרוי, און איהר ליבע וועט איהם בעזיגען. אין פריהלינג קלויבען זיי זיך אַרויסצופאָהרען אין די פעראייניג־טע שטאַטען. באָריס וועט אויפטרעטען מיט קאָנ־צערטען אין ניו־יאָרק, און ווען זיי וועלען זיך צוריקקעהרען, קאָן איך שווערען, וועט מאַדאַלענא שוין זיין מאַדאַם מעליקאָוו. נאָך קיינמאָל, ביי קיין מיידעל האָב איך נישט אָנגעטראָפען אויף אַזאַ אייזערנעם כאַראַקטער, און אויף אַזאַ שטאַרקען ווילען.

ער האָט אַ זיפץ געטון און פאָרטגעזעצט, קוקענדיג אויפ׳ן פייער פון קאַמין.

— קאטשיאַלאַ האָט געוואָלט, אַז ווינני זאָל מיטפאָהרען מיט זיי, אָבער ווינני האָט זיך אָפּגעזאָגט. אַ שאָד, וואָרום אַזאַ רייזע וואָלט געווען זעהר נוצליך פאַר איהר, ובפרט נאָך דערפאַר, וואָס אין פריהלינג קלויב איך זיך אויך קיין אַמעריקאַ. מיר וואָלטען צוזאַמען געפאָהרען, און זי וואָלט זיך בעקענט מיט מיין מוטער און מיט מיינע שוועסטער... כאָטש...

ער איז ענטשוויגען געוואָרען, און שאַרף אויפהויבענדיג דעם קאָפּ, האָט ער אַ פרעג געטון:

— אייך איז בעקאַנט, אַז ווינניס בעציהונג צו מיר האָט זיך איינגאַנצען געביטען? איך האָב זי נישט געזעהען פון יענעם טאָג אָן׳ וואָס זי האָט זיך צוריקגעקעהרט פון בריסטאָל.

— איך האָב זי כמעט אויך נישט געזעהען פון יענעם טאָג אָן. זי איז די גאַנצע צייט אַרומגעפאָה־רען איבער דער פּראָווינץ, און איז ערשט נעכטען צוריקגעקומען. זי האָט מיר טעלעפאָנירט.

— האָט זי געפרעגט וועגען מיר?

— ניין, זי האָט בלויז געזאָגט, אַז זי האָט אייך שוין לאַנג נישט געזעהען. איך פאָהר צו איהר אין בערמאָנסדעי. ווילט איהר אפשר מיט מיר מיטפאָהרען?

— ניין! זי האָט מיך נישט געבעטען, זי ענט־פערט אַפילו נישט אויף מיינע בריף. נעכטען בין איך אַריין צו מיר, נאָר דאָס שטוב־מיידעל האָט מיר געזאָגט, אַז זי איז נישטאָ אינדערהיים, און איך האָב געוואוסט, אַז ס׳איז נישט ריכטיג. אין אַ האַלבע שעה שפּעטער האָב איך צו איהר טעלעפאָנירט, און ווידער האָט געענטפערט דאָס שטוב־מיידעל: זי האָט דערקלערט, אַז ווינני האָט זיך שוין געלייגט שלאָפען. פאַרוואָס מיידט זי מיך אויס? איך פערשטעה זי נישט, און דאָס פערשאַפט מיר יסורים. ווען דזשאַרדזש וואָלט געווען, וואָלט איך ביי איהם אַרויסגעקראָגען וועגען וואָס עס האַנדעלט זיך, אָבער צום אומגליק, איז ער אין פּאַריז.

עטעל האָט אַ שאָקעל געטון מיט׳ן קאָפּ, און אַ פרעג געטון:

— ווען האָט איהר געזעהען ווינני׳ן צום לעצטען מאָל?

— איך זאָג דאָך אייך, ווען זי איז צוריקגעקו־מען פון בריסטאָל. מיר האָבען זיך בעגעגענט ביי קאטשיאַלאַ׳ן און פון דאָרט איז זי אוועק צו אייך. איך האָב זי אָפּגעפיהרט ביז צו אייער טיר. אָבער זי האָט דעם גאַנצען וועג געשוויגען און נישט געוואָלט רעדען. איך האָב בשום אופן נישט געקאָנט פערשטעהען די ענדערונג, וואָס עס איז אין איהר פּלוצים פאָרגעקומען.

ער איז געווען אַזוי פערטרויערט, אַז עטעל האָט נישט־ווילענדיג אַ שמייכעל געטון, דער־מאָהנענדיג זיך אין איהרע איינציגע פערדאַכטען.

— איהר האָט זיך מיט איהר בעגעגענט ביים פּראָפעסאָר קאטשיאַלאַ, — האָט זי איבערגעפרעגט — וואָס איז דאָרט געווען אין יענעם אָוונד?

— גאָרנישט — האָט סטאַר געענטפערט מרה שחורה׳דיג — מ׳האָט געשפּילט און געזונגען... ווינני איז געזעסען אין אַ ווינקעל, און איך האָב זי אַפילו נישט גלייך בעמערקט.

— הם... מאַדאַלענאַ איז אויך געווען?

פערשטעהט זיך! פאַרוואָס האָט זי געהאַט נישט צו זיין?

— ווינני ווייסט וועגען דעם, וואָס איהר האָט מיר געזאָגט וועגען מאַדאַלענאַ׳ן און מעליקאָוו׳ן?

— איך ווייס נישט. איך זאָג דאָך אייך, איך האָב זי פון דאַן אָן נישט געזעהען... איך פער־שטעה אָבער נישט, וואָס פאַר אַ שייכות קאָן עס האָבען מיט מיר?

— אַ סך אַ בעהנטערע שייכות, ווי איהר שטעלט זיך עס פאָר, מאָריס, איך וועל זיין פולשטענדיג אויפריכטיג מיט אייך... ווען איך האָב אייך דער־זעהען מיט מאַדאַלענאַ׳ן אין פּאַרק, האָב איך אייך שיער אויך אָנגענומען פאַר פערליבטע.

— גאָט מיינער! איהר מיינט עס ערנסט?.. דאָס מיידעל איז זעהר טעמפּעראַמענטפול, און זי איז זעהר אויפריכטיג און צוגעלאָזען צו אַלע, ווער ס׳געפעלט איהר... ביי איהר אָנקעל איז אויך אַזאַ כאַראַקטער!.. הערט, עטעל טייערע, שוין זשע ווילט איהר זאָגען, אַז ווינני איז אייפערזיכטיג?. אייפערזיכטיג אין בעצוג צו מאַדאַלענאַ׳ן?!.

עטעל האָט זיך פונאַנדערגעלאַכט:

— איך האָב מורא, אַז דאָס איז אַ זעהר מעג־ליכע זאַך!

— אָבער דאָס איז דאָך נאַריש!.. דאָס פּאַסט דאָך נישט פאַר ווינני׳ן!

— פאַרוואָס פּאַסט עפּעס נישט?!.. איהר זענט אַ שריפטשטעלער, אָבער מיר דוכט זיך, אַז איהר קאָנט נישט קיין פרויען.

סטאַר האָט טרויעריג אַ שמייכעל געטון:

— ס׳קאָן זיין... אָבער וואָס זאָל איך איצט טון?.. איך האָב איהר נעכטען געשיקט בלומען און אַ באָמבאָניערע, אָבער אָט־דאָס איז ביי מיר אויסגעבליבען!

(פאָרטזעצונג קומט).

האנדווערקער און האנדעל

אויף דער וואך

פראיעקט וועגן אַן אַסעקוראַנץ-קאַסע פאַר האַנדווערקער אין פוילען

ס'איז דאָך פאַר קיינעם קיין סוד נישט אַז ספעציעל דער יודישער אומבעשיצטער בעל-מלאכה, ווי באַלד ער ווערט אַלט אָדער קראַנק, בלייבט ער הילפלאָז און מוז בעטען אַנקומען צו מענשענס גאָב, און נאָך זיין גאַנצע האָראָוואַניע מיט דעם שווייס פון זיין פנים, ווערט ער דאַן אַ פראָפעסיאָנעלער שנאָרער אין דער צייט ווען ער האָט געקאָנט אַרבייטען און פערדינען, איז ער געווען אַ פראָדוקטיווער מיטגליד פון דער געזעלשאַפט און נאָך אַנדערע אונטערגעשטיצט און אַרויסגעהאָלפען...

עס שיינט פאַר איבריג צו אילוסטרירען דאָ דעם מאָראַלישען און מאַטעריעלען עלענד פון דער דאָזיגער קאַטעגאָריע בעלי-מלאכות, אַזעלכע סצענעס שפּילען זיך דאָך אָפּ פאַר אונזערע אויגען אין סאָג-טעגליכען לעבען און מ'מוז זיך טאַקי דעריבער אָפּגעבען אַ דין יחשבון וועגען דער דאָזיגער טרויעריגער ערשיינונג און זוכען מיטלען צו היילען אויף וויפיל מען קאָן די דאָזיגע טראַגישע קראַנקהייט פון דעם האַנדווערקער עלעמענט, וועלכע פערפעסטעט איהם אַזוי שטאַרק צו אַלע צייטען בכלל, ובפרט ביי היינטיגען טאָג ווען דער קריזיס בושעוועט אַזוי שטאַרק ביים בעל-מלאכה.

די פילאַנטראָפּישע מיטלען וועלכע ווערען אין אַזאַ פאַל אַנגעווענדעט האָט זיך אַרויסגעוויזען אַז זיי זענען נישט מסוגל ראַדיקאַל דעם פּעראָרימטען, אָדער אַרבייטסלאָזען און אַרבייטס-אונפעהיגען האַנדווערקער צו העלפען. דער אַמאָליגער פּראָדוקטיווער עלעמענט ווערט דורך פילאַנטראָפּיע דעמאָראַליזירט זיין אינדיווידועלער כבוד דערנידריגט, פערלירענדיג צוליב דעם זיין אַמאָליגען שטאָלץ און אַמביציע, וואָס ס'האָט איהם בעהערשט אין דער צייט, ווען ער האָט געאַרבייט און געלעבט מגיעת כפּו.

ווען דער יודישער אָרימער בעל-מלאכה ווערט קראַנק צוליב וואָס ער ווערט אויף אַ לענגערע צייט אָדער גאָר אויף אייביג, אומפעהיג צו אַרבייטען און צו פערדינען אַדער ווען ער שטאַרבט בלייבט דאָך די פאַמיליע, ד.ה. זיין ווייב און קינדער אינגאַנצען הילפלאָז.

די „גמילות-חסד"-קאַסעס וואָס עקזיסטירען ביי מאַנכע האַנדווערקער-פעראיינען האָבען דאָך נישט די מעגליכקייט אויסצוהאַלטען אַזעלכע פאַמיליעס.

אַנדערש איז אָבער דער פאַל ביים היינטיגען טאָג מיט די אַרבייטער און אַנגעשטעלטע, זיי האָבען זייערע רעגירונגס קראַנקען-קאַסעס, הילפס-אַסעקוראַציע-קאַסעס, וועלכע אין פאַל פון קראַנקהייט אָדער אַרבייטסלאָזיגקייט בעקומען די יעניגע בחנם מעדיצינישע הילף, געלד-אונטערשטיצונג, פּענסיעס און אין פאַל פון טויט בעקומט ווידער די פעריתומ'טע פאַמיליע אויסגעצאָהלט אַ געוויסע סומע א.אַ.וו.

פון די דאָזיגע קאַסעס קען דאָך דער האַנדווערקער גאָר נישט געניסען, וואָרום ער איז דער בעל-הבית פון זיין אייגענער וואַרשטאַט.

ביי היינטיגער אויסעראָרדענטליכער שווערער לאַגע פון דעם יודישען בעל-מלאכה און בפרט ביי די איצטיגע סאָציאַלע בעדינגונגען דאַרף זיין די ערשטע אויפגאַבע פון אונזער אָרגאַניזירטען האַנדווערקערטום צו שאַפען אַזאַ אינסטיטוציע וואָס זאָל אויך פערזיכערן דעם בעל-מלאכה אין פאַל פון אַ קראַנקהייט מיט בחנמדיגע מעדיצינישע הילף, דעם אַרבייטסלאָזע און אומפעהיגען מיט אַ נאָרמאַלע שטיצען און די פעריתומ'טע פאַמיליע פון אַן אָרים פערשטאָרבענעם האַנדווערקער מיט אַ געוויסע פּענסיע.

אין דער ערשטער רייה דאַרף מען שאַפען אַזאַ מין אַסעקוראַציע-קאַסע פאַר בעל-מלאכות, לכל הפחות לויט דעם מוסטער פון די קאַסעס פאַר גייסטיגע אַנגעשטעלטע — די האַנדווערקער-קאַמערען.

עס וואָלט דעריבער געווען אַ יושר, אַז די יודישע „האַנדווערקער-צענטראַלע" זאָל וועגען דעם אַ טראַכט טון און אַנ'ענטשפּרעכענדען פּראָיעקט אַריינטראָגען דעם בעטרעפענדען מיניסטעריום וועגען אַזאַ אַסעקוראַציע-קאַסע.

רמק.

שטעפער-מייסטער אנגענומען אנ'אקציע צו ראטעווען זייער עקזיסטענץ

אַלע יודישע האַנדווערקער, כמעט אין אַלע פאַכען האָבען פערלוירען דעם באָדען אונטער די פיס. דער עקאָנאָמישער קריזיס האָט ביי זיי אַוועקגענומען יעדע מעגליכקייט פון קענען אַרבייטען אין סעזאָן אויף לאַגער אָדער אַפילו פון קענען אויספיהרען די לויפענדע בעשטעלונגען אויף וויפיל זיי זענען פערהאַן.

אין איינצעלנע פאַכען איז אָבער די לאַגע אַנ'אויסנאַהמסווייזע, און אַנ'ערך ערגער ווי אין אַנדערע.

דאָס שטעפער-פאַך וועלכע איז געווען אַ מקור פון פרנסה פאַר הונדערטער האַנדווערקער-מייסטער פּוסטעוועט איצט אינגאַנצען, אין דעם איז שולדיג נישט באַר דער עקאָנאָמישער קריזיס, וועלכער רופט זיך ממילא אָן אויף דעם פאַך, נאָר בעזונדערע אייגענשאַפטען ביי די שטעפערס.

אַמאָל האָט זיך אין דעם פאַך געפיהרט אַז די שטעפער האָבען געקויפט אויף אייגענער רעכנונג לעדער, אויסגעאַרבייט כאַלעוועס און דאַן פערקויפט דעם פערטיגען פּראָדוקט. די שיך-געשעפטען האָבען געקויפט ביי די שטעפער-מייסטער און האָבען דאַן געגעבען אויסצואַרבייטען די סחורה ביי שוסטער איצט זענען געווען צוויי צרות מיטאַמאָל. קודם כל די מעכאַניזאַציע פון דער שיך-אינדוסטריע און דאָס אַריינפיהרען שיך פון אויסלאַנד. אין דעם פאַל איז מיטאַמאָל צוגענומען געוואָרען ביי די שטעפער-מייסטער די מעגליכקייט פון אויסאַרבייטען כאַלעוועס פאַר די מעכאַנישע פאַבריקען, ווייל די פאַבריקען, האָבען דאָס פאַר אייגען געברויך אויסגעאַרבייט.

אָבער אַ חוץ דעם איז אין שטעפער-פאַך געשעהען אַנ'ענדערונג וואָס מ'קען נישט בעמערקען אין אַנדערע פאַכען. געשעהען איז אַט וואָס:

ווען די צייטען זענען געוואָרען שווערער, מ' האָט אָנגעהויבען אויפצוהערען צו גלויבען און מ'רויען איינער דעם אַנדערען זענען די לעדער-הורטאָווניקעס געפאַלען אויף אַנ'אָריגינעלער המצאה. צי וואָס זאָלען זיי פערקויפען לעדער, און אפשר דאַרפען באָרגען אַ ביסעל סחורה, אַז זיי קענען אַליין זוכען שטעפער און פון אייגענער סחורה אויסאַרבייטען כאַלעוועס און דירעקט פערקויפען אין די שיך געוועלבער.

האָבען די לעדער-הורטאָווניקעס טאַקע אַזוי געטון. האָבען אָנגעהויבען אַרויסצוגעבען צו כאַלופּניקעס לעדער אויף אויסצואַרבייטען און די שטעפער זענען מיטאַמאָל געבליבען אָהן אַ פּזאַך מאַרק און האָבען מעהר נישט געהאַט פאַר וועמען צו אַרבייטען. די דאָזיגע פּראָצעדור האָט פערשמעקט די הורטאָווניקעס און זיי פיהרען איהם ביז היינט, בעת די וואַרשטאַטען פון לאַנג-יעהריגע און אייגענע פיהרטע שטעפערס פּוסטעוועט און זיי האָבען נישט צו וואָס צו האַלטען קיין אַרבייטער.

די דאָזיגע לאַגע האָט געפּרעגט צו דער פאַראָרימונג פון הונדערטער שטעפער-מייסטער, וועלכע זענען פשוט רואינירט געוואָרען, ווייל ליקווידירען זייערע וואַרשטאַטען האָבען זיי נישט געקענט, פאַר דאַטקעס האָט מען געמוזט צאָהלען און קיין אַרבייט איז נישט געווען.

דער דאָזיגער ענין איז בעטראַכט געוואָרען אויף די לעצטע זיצונגען פון שטעפער-צעך וועלכער האָט בעשלאָסען אָנצוהויבען אַנ'אַקציע געגען דער דאָזיגער אונערהערטער און אייגענאַרטיגער לאַגע.

היים-אַרבייט (כאַלופּניצטווע) אין פוילען און די יודען

2.

לויט אונזער מיינונג דאַרף מען די סיבה פון דעם, וואָס די היים-אַרבייט בכלל איז אין די מערב-וואָיעוואודזטווס שוואַכער ענטוויקעלט ווי אין די איבעריגע טיילען פון לאַנד, זוכען נישט אַזוי ווייט אין דער דאָרטיגער ענטוויקלונג פון אינדוסטרי און מלאכה, ווי אין דעם פערהעלטנישמעסיג הויכען וואוילשטאַנד פון דער פּויערישער בעפעלקערונג, וועלכע נויטיגט זיך נישט אין קיין צוגאָב-פּרנסות.

אַ פּעקעל פּראָבלעמען שטעקט אויך אין שוסטער-פאַך וועלכער האָט אפשר מעהר ווי אַנדערע פאַכען, געליטען פון די שנויים, וואָס זענען זינט דער מלחמה פאָרגעקומען אין געשמאַק און די געוואוינהייטען פון די אַפּנעהמער און אין דער טעכניק, פון דער פּראָדוקציע. די אויסשטעלונג האָט אונז בעוויזען אַז אין אַלגעמיין האָבען זיך די פאַר-מלחמה'דיגע צענטרען פון דער היים-אַרבייט אויף'ן דאָזיגען געביט איינגעהאַלטען און אַז די דאָזיגע פּראָדוקציע האָט דאָ און דאָרט אויך בעוויזען צוצופּאַסען זיך צו די נייע פאָדערונגען פון אָפּזאַץ-מאַרק, אָבער ערשט אַ גענויע אויספאָרשונג אויף די ערטער וועט קאָנען פעסטשטעלען צי און אין וואָס פאַר אַ מאָס די ענטוויקלונג פון דער היים-אַרבייט (פאַר'ן מאַגאַזין) איז דאָ פאָרגעקומען אויפ'ן חשבון פון דער בעשטעלונג-שוסטעריי פאַר'ן פּריוואַטען קאָנסומענט. דאָסזעלבע איז אויך נוגע די פּראָדוקציע פון פּויערשע שטיוועל און שוכוואַרג פאַר'ן מיליטער, וואָס האָבען פאַר דער מלחמה געשפּילט אַזאַ דאָמינירענדע ראָלע אין דער היים-שוסטעריי, אין אַ גרינדליכער אויספאָרשונג נויטיגען זיך אויך די פראַגען צו פערבייטען די אַלטע אָפּזאַץ געביטען מיט נייע (צ.ב. דאָס אַריינדרינגען פון קאָזשעניצער שטיוועל קיין מזרח-גאַליציע), אויב אין די גרעסערע צענטערען, ווי אין וואַרשאַ, ראַדאָם, זעבען די דאָזיגע און אַנדערע פראַגען שוין אין אַ בעדייטענדער מאָס אויסגעקריסטאַליזירט, איז דער מצב און די טענדענצען אויף דער ברייטער פּראָווינץ נאָך אינגאַנצען פערנעפּעלט.

אין די וויכטיגסטע טעקסטיל-צווייגען (ווע-בעריי, זאָקען א.אַ.וו.) זענען אויך געווים פאָרגעקומען אינטערעסאַנטע טעריטאָריאַלע ענדערונגען: בעת איין אָרט האָט צו פערצייכענען אַ ירידה פון דעם אָדער יענעם צווייג האָט ער זיך אין אַ צווייטען אָרט אָנגעהויבען ענטוויקלען. ביז'אַהער האָט מען אָבער נאָר בעוויזען פעסטצושטעלען די פאַקטען, אָבער זייער אָביעקטיוו בעגרינדעטע דער-קלערונג האָט מען נאָך דערווייל נישט געפונען.

צוליב דעם ספּעציפישען כאַראַקטער פון דער היים-אַרבייט וועלכע בילדעט אָפט אַ צוגאָב-פּרנסה ביי וועלכער ס'איז אַין אַ גרויסער מאָס בעשעפטיגט דאָס הויז-געזונד פון כאַלופּניק ווערען דאָ אין אַ גאָר גרויסער מאָס עקספּלואַטירט פּויזיש שוואַכע עלעמענטען — פרויען, קינדער און זקנים, מען ווערט שוין נישט וועגען אַזעלכע ספּעציפישע פרויען-פאַכען ,ווי „שפּיצען" און „העפטעריי", וואו פרויען בילדען גאַנצע הונדערט פּראָצענט; זיי שפּילען אויך גאָר אַנ'אַנזעהעדיגע ראָלע אין אַ גאַנצער רייה אַנדערע פאַכען: אַזוי מאַכען זיי, למשל, אויס אין: „פערענדיגונג פון שפּיצען" — 65 פּראָצ., „זיפּען" — 48 פּראָצ.; זאָקען — 45 פּראָצ.; שניידעריי — 36,9 פּראָצ.; וועבעריי — 32 פּראָצ.; קאַשיקעס — 28 פּראָצ.; אָהן פרויען בעגייען זיך נאָר: „טעפּעריי", „טישלעריי", שוסטעריי", און „שלאָסעריי".

יוגענדליכע זענען פערהעלטנישמעסיג אויך סעהר שטאַרק פערטראָטען אין דער היים-אינדוסטרי בעזונדערס אין „קוישען-פלעכטעריי". וואו זיי מאַכען אויס אַ קנאַפּ העלפט (29 פּראָצ.) פון דער גאַנצער צאָהל בעשעפטיגטע אין „שפּיצען-פערענדיגונג" — 16 פּראָצ.; טישלעריי — 16 פּראָצ.; „טעפּעריי" — 14,7 פּראָצ.; וועבעריי — 14 פּראָצ.; „שוסטעריי" — 13.3 פּראָצ.; שניידעריי — 16 פּראָצענט.

אין עטליכע געגענדען ווערען בעשעפטיגט אין דער היים-אינדוסטריע צעהן-יעהריגע קינדער און אַפילו זיבען-יעהריגע (בזשעזשין).

די אַרבייט פון עלטערע פערזאָנען ווערט עקספּלואַטירט אין אַ פערהעלטנישמעסיג גרויסער מאָס אין שלאָסעריי — 15 פּראָצ.; אין די פאַכען זיפּען, זאָקען, וועבעריי, טעפּעריי, טישלעריי בעטרעפט דער דאָזיגער פּראָצענט פון 5 ביז 10 פּראָצענט.

מען וואָלט געקאָנט מיינען אַז דער פאַקט פון די נישטיג קליינע פערדינסטען אין דער היים-אַרבייט ווערט בעדייטענד געמילדערט דורך דעם אומשטאַנד, וואָס מיר האָבען דאָ צו טון מיט אַ צוגאָב-פּרנסה. דאָס איז אָבער נישט ריכטיג, אויף וויפיל מ'קאָן אורטיילען לויט די רעזולטאַטען פון די אויספאָרשונגען וואָס זענען אין דער ריכטונג געמאַכט געוואָרען בילדעט אַפילו ביי די דאָרפישע כאַלופּניקעס די הכנסה פון זייער אינדוסטריעלער אַרבייט אַ זעהר בעדייטענדען טייל פון זייער גאַנצען פערדינסט. אַזוי, למשל דערגרייכט דער דאָזיגער טייל אין פאַך זיפּען (בילגאָריי) 51,2 פּראָצ.; אין „קוישען-פלעכטעריי" (רודניקי) — 67.6 פּראָצ.; אין וועוויי (קורנאָס) — 86 פּראָצ.

ד"ר י. ליפּאָווסקי.

—=:O:=—

קליינע האנדווערקער ווילען מוזען אויסקויפען א פאטענט

אויף דער לעצטער זיצונג פון מיניסטאָרען-ראַט איז אָנגענומען געוואָרען דער פּראָיעקט פון ענדערן דעם אומזאַץ-שטייער.

פאַר די האַנדווערקער זעהט אָבער דער פּראָיעקט פאָר אַ נייע בעלאַסטונג. נעמליך, די האַנדווערקער, וועלכע האָבען בעשעפטיגט נישט מעהר ווי איין אַרבייטער און זענען ביז איצט בעפרייט פון אויסקויפען אַ פּאַטענט וועלען איצט מוזען האָבען אַ פּאַטענט.

ווייטער זעהט דער פּראָיעקט פאָר דאָס איינפיהרען אַ ריטשאַלט-שטייער פאַר די קליינהענדלער. אין דעם פּראָיעקט ווערט אויך פאָראויסגעזעהען צו נעהמען אין געוויסע בראַנזשעס דעם אומזאַץ שטייער נאָר איין מאָל, ד.ה. פון דער ערשטער האַנד. צום ב"ש אין דער פלייש בראַנזשע וועט מען דאַרפען צאָהלען דעם אומזאַץ שטייער ביים שעכטען, אין ווייטער וועט שוין דער האַנדעל זיין פריי פון אומזאַץ-שטייער.

לויט דעם נייעם פּראָיעקט וועלען די שאַצונגס-קאָמיסיעס האָבען דאָס רעכט צו בעפרייען פון אומזאַץ שטייער אַ סומע וואָס דערגרייכט הונדערט זלאָטעס.

דער ענגלישער עקספּאָרט און אימפּאָרט

ווען נאָר די ענגלישע וואַלוטע אליין וואָלט געפאַלען און די אַנדערע וואַלוטעס וואָלטען געבליבען פעסט, וואָלט דער ענגלישער עקספּאָרט געווען כמעט ווי קאָנקורענצלאָז. ענגלאַנד וואָלט פערפלייצט די גאַנצע וועלט מיט איהרע סחורות. האָבען אָבער אַ רייה אַנדערע מ"לוכות בעזייטיגט זייער גאָלד-דעקונג, ווערט דאָס נישט דערלאָזען צום פערגרעסערן דעם ענגלישען עקספּאָרט.

דער ענגלישער האַנדעלס-בילאַנס איז יעצט אַ פּאַסיווער, ווייל די הוצאות שטייגען איבער די הכנסות אויף גאָר אַ גרויסער סומע. עס זענען שוין פערעפענטליכט געוואָרען די אָפיציעלע ציפערן פאַר די ערשטע 9 חדשים פון יאָהר 1931. אַזוי ווי די גאָלד-דעקונג איז בעזייטיגט געוואָרען דעם 20 סעפּטעמבער, שפּיגעלט זיך נישט אָב די פערגרעסערונג פון עקספּאָרט אויף די ציפערן פאַר סעפּטעמבער. אַנ'אונטערשיד וועט זיך לאָזען זעהען אין דער סטאַטיסטיק פאַר אָקטאָבער ה. י.

עס שטעלט זיך אַרויס, אַז דער אימפּאָרט האָט איבערגעשטיגען דעם עקספּאָרט אין אויגוסט אויף 32 מיליאָן און אין סעפּטעמבער אויף 34 מיליאָן פונט, און פאַר די ערשטע ניין חדשים פון לויפענדען יאָהר אויף 280 מיליאָן פונט, בילדענדיג אַנ'אונגעהויערן דעפיציט אין האַנדעלס-בילאַנס. דער הויפּט-אימפּאָרט פון ענגלאַנד בעשטעהט פון עסענוואַרג, געטראַנקען, טאַבאַק און רויה-שטאָפען. דער אימפּאָרט פון די דערמאָנטע אַרטיקלען האָט בעטראָפען אין סעפּטעמבער 1931 אַנ'ערך 45 מיל. פונט, דאָס איז צירקאַ 2/3 פון גאַנצען אימפּאָרט. וועלכער האָט אין דעם חודש בעטראָפען 68 מיליאָן פונט. אַ גרויסע פּאָזיציע פערנעהמט אין סעפּטעמבער דער אימפּאָרט פון איבער 7 מיליאָן צענטנער ווייץ פון סאָוויעט-רוסלאַנד, אין דער צייט, ווען אין אויגוסט האָט מען אימפּאָרטירט פון דאָרט נאָר 2 מיליאָן צענטנער ווייץ. אין דאָך אין ערטער צו אונטערשטרייכען, דאָס ענגלאַנד, וועלכע איז אַזוי שטאַרק מיט איהר פאַבריקאַציע, האָט עקספּאָרטירט אין סעפּטעמבער ה. י. פאַבריצירטע אַרטיקלען אין ווערט פון 22.223 000 פונט, אין דער צייט, ווען זי האָט אימפּאָרטירט אויסלענדישע פאַבריקאַציע פאַר אַ פיל גרעסערע סומע פון 22,618 000 פונט. עס איז דעריבער קיין וואונדער נישט, דאָס דער בעדייטענד פערגרעסערטער אימפּאָרט קיין ענגלאַנד אין יאָהר 1931. האָט צוגעאײַלט דעם אויסבראָך פון דער פינאַנץ-קאַטאַסטראָפע. די ענגלענדער פערשטעהען דאָס זייער גוט, און זיי שטרעבען מיט אַלע כוחות צו סאַנירען דעם האַנדעלס-בילאַנס.

די עקאָנאָמישע לאַגע אין ענגלאַנד איז אַלזאָ זייער ערנסט. די אויגען פון דער גאַנצער וועלט זענען יעצט געווענדעט צו די וואַהלען, וועלכע וועלען פאָרקומען דעם 27 אָקטאָבער, פון וועלכע עס איז אָבהענגיג די צוקונפט פון ענגלאַנד.

יעקב נאַמיאָט.

מאַדיסטקעס זענען נישט קיין האַנדווערקער

וויכטיגע אויפקלערונג פון האַנדעלס-מיניסטעריום

דאָס געזעץ וועגען אינדוסטריע אין אַרט. 142 רעכענט אויס אַלערליי פאַכען, וואָס ווערען גערעכענט פאַר האַנדווערקעריי. צווישען די דאָזיגע פאַכען איז אויך פערהאַן דאָס אויסאַרבייטען פון קאַפּעלושען.

אין אַ קאָנקרעטען פאַל איז געוואָרען ערהויבען די פראַגע, צי איז אַ האַנדווערקערין, אַ פרוי, וואָס פוצט פרויען-הוטען, ווי מ'רופט עס אָפיציעל „מאָד ביאַרסטוואָ" אָדער „סטראָיאַרסטוואָ".

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט דאָס מיניסטעריום אַרויסגעשיקט אַ צירקולאַר, אין וועלכען עס ווערט ערקלערט, אַז די מאַדיסטקעס זענען נישט קיין האַנדווערקער, ווייל זיי נעהמען פערטיגע אַרטיקלען און מאַכען דערפון אַנ'עסטעטישען צוזאַמענשטעל לויט דער מאָדע. דאָס אויסאַרבייטען קאַפּעלושען נעהמט אַרום אַליין פון אַנהויב, הייסט מ'אַרבייט אויס די פאָרם, ביז'ן סוף.

דער צירקולאַר פון האַנדעלס-מיניסטעריום איז אַזוי רעדאַגירט, אַז מ'קאָן איהם זעהר ווייניג פערשטעהן.

ניי׳ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניי׳ער פאלקסבלאט

דינסטאָג
20
ט
מרחשון תרצ"ב

אקטאבער

זון-אויפגאַנג 6.08
זון-אונטערגאַנג 4.41

רעגיסטראַציע פון יאהרגאַנג 1911

די רעגיסטראַציע פיהרט אַדורך די מיליטער-ביוראָ פון מאַגיסטראַט אויף זאַוואַדזקאַ 11, טעגליך פון 8 ביז 3 אזייגער.

עס דאַרפען זיך שטעלען:

היינט, דינסטאָג, 20 אָקטאָבער

די, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 3 קאָמיסאַריאַט, מיט די אותיות !

P R

און די, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 9 קאָמיסאַריאַט, מיט די אותיות :

Ł M N O P R

מאָרגען, מיטוואָך, דעם 21 אָקטאָבער

די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 3 קאָמיסאַריאַט מיט די אותיות:

S Sz

און די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 9 קאָמיסאַריאַט מיט די אותיות:

S Sz T U W Z Ż

פון דער קהלה

דאָנערשטאָג אַ זיצונג פון קהלה-ראַט

נעכטען האָט די קהלה-קאַנצעלאַריע אַרויסגעשיקט איינלאַדונגען צו די ראַטהערען אויף אַ זיצונג פון קהלה-ראַט אויף דאָנערשטאָג 8 אָווענט. אויף דער זיצונג וועט געוועהלט ווערען אַ וואַהל-קאָמיסיע אויף אַדורכצופיהרען די וואַהלען פון דער פערוואַלטונג.

קהלה צוגעשיקט 14 טויזענט זל. דעם בית הרב

נעכטען האָט די קהלה איבערגעוויזען דעם בית הרב מייזעל 14 טויזענט זל. אין וועקסלען דאָס איז אַ קאָנטאָ אויף די 28 טויזענט זל. וואָס דאָס מיניסטעריום האָט ביז איצט בעשטעטיגט פאַר'ן בית הרב.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: א. דאַנצע (זגערזשער 57), וו. גראַשקאָווסקי (11 ליסטאָפּאַד 15), ס. גאַרפיין (פּילסודסקיעגאָ 54), ס. בארטאָשעווסקי (פּיעטרקאָווער 164), ר. רעמבעלינסקי אַנדזשעיאַ 26), א. שיטאַנסקי (פּשענדזאַלניאַנאַ 75).

פון האַנדעלס-געריכט

פּראָצעס פון דער סאָוויעטישער האַנדעלס-מיסיע געגען „ברידער הערמאַן" אַנולירט געוואָרען

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, האָט די סאָוויעטישע האַנדעלס-מיסיע אין וואַרשאַ פאַרפירט אַ פּראָצעס געגען דער לאָדזער האַנדעלס-פירמע „ברידער הערמאַן און שותף". די דאָזיגע פירמע האָט מיט דריי יאָהר צוריק געשלאָסען אַן אָפּמאַך מיט דער סאָוויעטישער האַנדעלס-מיסיע לויט וועלכען, די פירמע בעקומט דעם אויסשליסליכען גאַנצען פערקויף פון די סאָוויעטישע פאַבריקען. די צדדים האָבען זיך פערפליכטעט מיט 10 טויזענד דאָלאַר שטראָף, אויב אַ צד וועט נישט האַלטען די פונקטען פון אָפּמאַך. די „ברידער הערמאַן און שותף" האָבען דאַן דער סאָוו. האַנד.-געז. געגעבען 41 דעפּאָ-וועקסלען אויף אַ סומע פון 360 טויזענד זלאָטעס.

די וועקסלען זענען געווען אַ טייל מיט אייגענער אויסשטעלונג, און אַ טייל פון בערלינער און ניו-יאָרקער פירמעס. צוליב דעם, וואָס די סאָוו. געז. האָט געליווערט גאָרן נישט לויט'ן אָפּמאַך, האָט די פירמע איבערגעריסען דעם אָפּמאַך.

די סאָוו. האַנד.-מיסיע האָט דאַן די דעפּאָ-וועקסלען אויסגעשטעלט, און אויפגעפאָדערט די פירמע זיי אויסצוקויפען. היות ווי די וועקסלען זענען צום טערמין נישט געוואָרען אויסגעקויפט, האָט די סאָוו. האַנד.-מיסיע אריינגעטראָגען אַן אָנקלאַגע צום לאָדזער האַנדעלס-געריכט.

אויף דער ערשטער זיצונג ד. 9 ד.ה. איז דער פערלאַנג פון דער סאָוו. האַנד.-מיסיע צו פערזיכערן איהר תביעה אָפּגעוואָרפען געוואָרען דאַנקען איז דאָס געריכט געשטאַנען אויף דעם שטאַנדפּונקט, אַז די אַנדערע דעפּאָ-וועקסלען, וואָס געפינען זיך פון דער פירמע ביי דער סאָוו. האַנדעלס-מיסיע, וועלכע זענען אויסגעשטעלט פון אויסלענדישע פירמעס אויף אַ סומע פון 38,000 דאָלאַר, דאַרף די פירמע בעצאָהלען.

נעכטען איז דער ענין ווידער בעטראַכט געוואָרען דורכ'ן האַנדעלס-געריכט. דאָס געריכט האָט דעם גאַנצען פּראָצעס אַנולירט מחמת, לויט'ן אָפּמאַך דאַרפען אַלע אַרט סכסוכים ערלעדיגט ווערען לויט אַ שידס-געריכט.

אַ וואַרימע היים פאַר די קינדער פון נויט און פּיין

די פייערליכע ערעפנונג פון דער וואַרים-שטוב ביי „בית לחם"

מיט צוויי יאָהר צוריק האָט דער פעראיין „בית לחם" איינגעאָרדנעט אין איהר לאָקאַל — (וואַסאָדניע 70[68) אַ וואַרים-שטוב פאַר אָרימע קינדער פון יודישע פאָלקס-שולען.

אין דער וואַרים-שטוב קומען קינדער פון די אָרימסטע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג. קינדער פון נויט און עלענד, פון די נאַסע קעלערס און בוידעם-שטיבלעך. אין דער היים איז פינסטער און גלישטיג. דאָס קינד אַהיימקומענדיג ווינטער פון דער שולע, טרעפט ער אַ קאַלטע, געפרוירענע קיך, טאַטע-מאַמע זענען פערפינסטערט. נישטאָ קיין בראָקעל קויהל אויף אַ רפואה. קיין טראָפּען נאַפּט פון אַביסעל וואַרים עסען איז גאָר קיין רייד נישטאָ. ווינטער-צייט. דאָס קינד קומט אַהיים מיט געשוואָלענע הענטלעך, אַ הונגעריגער, אַ דערפרוירענער. קאָן דאָס קינד נישט מאַכען די לעקציעס.

אין דער וואַרים-שטוב פון „בית לחם" קומען זיך טאַקע צוזאַמען די קינדער פון דער לאָדזער נויט און אָרימקייט, אין די וואַרימע ליכטיגע זאַלען מאַכען די אָרימע קינדערלעך אונטער דער אויפזיכט פון די פעדאַג.-מיטגלידער און דאַמען-קאָמיטעט די לעקציעס. די לעקציעס ווערען אויך בייגעוואויגט פון שילער פון די העכערע קלאַסען, וועלכע העלפען די קינדער אין די לעקציעס. פון צייט צו צייט ווערט פאַר די קינדער איינגעאָרדנעט פאָרלעזונגען און פערזאַמלונגען, נאָך די לעקציעס בעקומען די קינדער וואַרימע אָווענד-ברויטען.

זונטאָג אָווענד איז אין לאָקאַל פון „וויזאָ" פאָרגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון דער וואַרים-שטוב ביי „בית לחם".

אין דער אַנוועזענהייט פון די מיטגלידער, איינגעלאַדענע געסט, דעלעגאַציעס פון פילאַנטראָפּישע און געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס און פאַרשטעהער פון דער פרעסע עפענט פרעזעס ד. פוקס די פייערליכקייט. אין קורצע ווערטער ערקלערט ער די צילען און אויפגאַבען פון דער וואַרים-שטוב.

נאָכדעם ווי דער אָרקעסטער פון „בר כוכבא" שפּילט דעם פּוילישען הימן און „התקוה" גיט דער זעקרעטאַר ה' קאַסרילעוויטש אַ קורצען בעריכט פון די צוויי יאָהר זייט ס'עקזיסטירט די וואַרים-שטוב.

נאָך דעם בעריכט הייבען זיך אָן בעגריסונגען פון דעלעגאַטען. אין האַרציגע ווערטער בעגריסט אין נאָמען פון „וויזאָ" דאָקטאָראָווע שוויג. זי ווינשט דער פערוואַלטונג ערפאָלג אין דער אַרבייט.

עס בעגריסען נאָך די ה"ה: זכריה גאָלדבערג, טאָסק (קליינהענדלער-פעראיין — פּיעטריק. 6), גרינבערג („מלבוש ערומים"), פעטער (אָרקעסטער „בר כוכבא"), קאַטשמאַרעק (גרויס הענדלער-פעראיין).

וועגען דער וויכטיגקייט פון דער וואַרים-שטוב רעדען נאָך די ה"ה: יודעל גראָסמאַן און פראָסט.

נאָך די רעדעס און בעגריסונגען, שניידט פּראָפ. שוויג איבער דעם ווייס-בלויען באַנד, דער אָרקעסטער שפּילט אויף אַ מאַרש און די קינדערלעך מאַרשירען אַריין אין זאַל מיט פרעהליכע לאַכענדיגע פּנימלעך. די קינדער ווערען אַריינגעפיהרט אין אַ צווייטען זאַל, וואו זיי בעזעצען זיך ביי די ווייס-געדעקטע טישען. מיט'ן בעדינען די קינדער בעשעפטיגען זיך די דאַמען: פּראָפ. שוויג, אַבערציער, מירעראָוויטש און די אָפּיעקונעס פון די פאָלקס-שולען 134 און 101. די אָפּיעקונעס פון די פאָלקס-שולען אָפּיעקון ה' א. דעריעש.

פאַר די קינדער ווערט געגעבען אַ געקאָכט אָווענד-ברויט. די אויסגעהונגערטע קינדערלעך שלינגען דאָס עסען איין מיט די אויגען. נאָכ'ן עסען זינגען די קינדער פאָלקס-לידעלעך. און כאַפּען אַ טענצעל. דער עולם האַלט אונטער. דער אָרקעסטער שפּילט לעבעדיגע „שטיקלעך" און עס איז ליהודים.

ה' קאַטשמאַרעק שניידט דאַן איבער די באַנד פון „גאָלדענעם בוך", דער עולם פערשרייבט זיך און מ'שפּענדעט געלד לטובת דער וואַרים-שטוב.

אַרום 12 ביינאַכט איז זיך דער עולם פונאַנדערגעגאַנגען מיט דער איבערצייגונג אַז „בית-לחם"-פיהרט אַ זעהר נוצליכע טעטיגקייט וועלכע דאַרף וואַרים אונטערשטיצט ווערען.

„ענגלענדער" מיט 100 פונט פון ענגלאַנד

די שווינדלעריען הערען נישט אויף און נאַאיווע מענשען פעלען נישט

נאַאיווע מענשען פעהלען נישט. טאָג-איין טאָג אויס שרייבען מיר וועגען פערשידענע שווינדלער, וואָס נאַרען אויס ביי אָרימע מענשען דעם לעצטען גראָשען און דאָך קומט יעדען טאָג פאַר עפּיס אַ נ'עהנליכען ענין. היינטיגען שבת איז אויף מאַטעיקאַ-גאַס 7 געקומען צום דאָרטיגען איינוואוינער יצחק העלמאַן און געבראַכט אַ גרוס פון זייער זוהן אין ענגלאַנד. דער גאַסט האָט גערעדט יודיש מיט ענגלישע ווערטער און צום סוף האָט ער ערקלערט, אַז אַ חוץ דעם גרוס האָט ער נאָך פאַר העלמאַנען גאַנצע 100 פונט. דאָס געלד אָבער האָט ז'ינער אַ קאָלעגע וואָס איז צוזאַמען געקומען מיט איהם פון ענגלאַנד און געפינט זיך אויף רוג פּיעטריקאָווער און גלובנאַ.

דער יוד האָט זיך שטאַרק דערפרעהט און זיך אויסגעפרעגט אויפ'ן זוהן, צי ער האָט דערהאַלטען זיינע בריף, וואו ער בעט וועגען שטיצע און צום סוף האָט זיך דער פרומער יוד אָנגעטאָן די שבתדיגע קאַפּאָטע און איז אַוועק מיט'ן „ענגלענדער" צום קאָלעגע וועגען די 100 פונט. זיי זענען אַוועק ביז אויף פּיעטריקאָווער גאַס און דאָרט האָט דער „ענגלענדער" ערקלערט אַז ער גייט נאָר איין צו אַ בעקאַנטען אויף אַ מינוט און דער יוד זאָל וואַרטען. דער ענגלענדער איז אַרויס פון אַ צווייטען טויער און איז גלייך צוריק אַוועק אויף מאַטעיקאַ גאַס צו דער פאַמיליע פון העלמאַנען, דאָרט האָט ער ערקלערט, אַז אַז סער די 100 פונט וואָס איהר מאַן איז שוין אַוועק אין באַנק אָפּנעהמען, איז נאָך פון זוהן פערהאַן אַ פּעקעל מיט ווערטפולע זאַכען אויף דער פּאָסט, וועלכעס מ'דאַרף תיכף אַרויסנעהמען, ווייל אַנדערש וועט עס „צוריקגעהן". ער האָט געהייסען מיטשיקען אַ קינד מיט 18 זלאָטיס קאָסטען, די יודענע האָט זיך צונויפגעשאַפט די 18 זלאָטיס און האָט אַוועקגעשיקט איהרס אַ מיידעלע אויף דער פּאָסט. אויף מיטען וועג האָט דער פּערזאָן צוגענומען ביים מיידעלע די 18 זלאָטיס און איז ענטקומען. העלמאַן האָט געוואַרט אויפ'ן ענגלענדער עטליכע שעה, און זעהענדיג, אַז ער קומט נישט איז ער אַוועק אַ היים און דאָרט האָט ער זיך ערשט דערוואוסט, אַז ער איז געפאַלען אַ קרבן פון אַ שווינדלער.

מ'דאַרף דעריבער זיין געוואָרענט זיך נישט לאָזען אָפּנאַרען און בעשווינדלען.

אַ מעשה מיט ליכט און מיט ליכט-בענשען...

אָדער ווי-אַזוי איין יודיש פאַרפאַלק האָט בעשווינדעלט אַ צווייט יודיש פאַר-פאַלק

(א) דאָס פאַרפאָלק וואָלף און שבע לעווקאָוויטש האָט אַ ליכט-פאַבריק אויף שענקעוויטשאַ 13.

אין יולי 1925, ווייל די פאַבריק איז געגאַנגען נישט איבעריגס גוט, און ווייל ס'האָט זיי אויסגעפעהלט מזומן-געלד צו פירען דאָס געשעפט, האָבען זיי פערפיהרט אונטערהאַנדלונגען מיט דעם הויז בעזיצער אברהם-משה פּראָפּעסאָרסקי (קילינסקיעגאָ 43), ער זאָל צוטרעטען צו זייער פאַבריק אַלס שותף.

דעם 24 יולי 1925 זענען די לעווקאָוויטשעס געקומען צו איהם אין דער בעגלייטונג פון אַ געוויסען פּאַוועל באַרטאַש (וואָדני רינעק 12) וועלכען זיי האָבען פאָרגעשטעלט אַלס דירעקטאָר פון דער פירמע „וואַקום אויל קאָמפּאַני" וואָס שטעלט צו פּאַראַפין.

די לעווקאָוויטשעס האָבען דערקלעהרט, אַז די פירמע „וואַקום אויל קאָמפּאַני" פאָדערט איצט, מחמת די היזקות, וואָס זי האָט געליטען ביי אַנדערע פירמעס היפּאָטעק-גאַראַנטיעס.

צוליב דעם זענען אַדורכגעפירט געוואָרען פערגילטיגע אונטערהאַנדלונגען, אויפ'ן יסוד פון וועלכע דאָס פאַר-פאָלק פּראָפּעסאָרסקי האָט אָפּגעטראָטען אַ זעקסטעל פון זייער הויז אויף קילינסקאַ 43 אויפ'ן נאָמען פון פאַרפאָלק לעווקאָוויטש און זענען דערפאַר אַריינגעטראָטען אַלס שותפים אין דער ליכט-פאַבריק.

דערנאָך זענען די פּראָפּעסאָרסקיס מיט די לעווקאָוויטשעס צוזאַמען מיט'ן פערמיטלער שטיינשניידער און דעם פלומר'שטען דירעקטאָר באַרטאַש אַוועק צום רעיענט קשעמיעניעצקי וואו עס זענען צוזאַמענגעשטעלט געוואָרען 3 געגענזייטיגע ענטשפּרעכענדע אַקטען.

די ערשטע צוויי אַקטען, וואו עס רעדט זיך וועגען דעם, אַז איין זעקסטעל הויז געהער צו די לעווקאָוויטשעס, און וועגען דער היפּאָטעק-פערזיכערונג האָבען אונטערגעשריבען ביידע צדדים, אָבער ווען עס האָט געהאַלטען ביים אונטערשרייבען דעם דריטען אַקט, מכח דעם, אַז אַ העלפט פון דער ליכט-פאַבריק געהער צו די פּראָפּעסאָרסקי'ס — איז לעווקאָוויטש אַוועק, אונטער'ן אויסרייד, אַז ס'איז שוין צייט ליכט בענשען, עס מאַכט זיך שבת, און ער טאָר דעריבער נישט אונטערשרייבען...

בזה האופן זענען די לעווקאָוויטשעס געוואָרען שותפים צו פּראָפּעסאָרסקי'ס הויז, אַרויסבעקומען אַ היפּאָטעק-פערזיכערונג, און — די פּראָפּעסאָרסקי'ס האָבען בעקומען.. גאָרנישט.

אַזוי ווי דעם סכסוך איז נישט געלונגען צו ליקווידירען בשתיקה, צווישען מענשען, (לעווקאָוויטש טענה'ט אַז ער האָט פּראָפּעסאָרסקי'ן געגעבען 1800 זלאָטעס, און נישט בעקומען קיין קבלה) איז דער ענין איבער צום קרייז-געריכט, און נעכטען זענען אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק געזעסען : וואָלף לעווקאָוויטש (31 יאָהר), שבע לעווקאָוויטש (31 יאָהר און פּאַוועל באַרטאַש.

די בעשולדיגטע זענען זיך נישט מודה אינם שווינדעל, און לעווקאָוויטש דערקלערט, אַז ער האָט דעם אַקט נישט אונטערגעשריבען, ווייל פּראָפּעסאָרסקי האָט נישט געוואָלט אָנערקענען די 1800 זלאָטעס, וואָס ער הי'ט איהם איינגעצאָהלט אויפ'ן חשבון פונ'ם טייל הויז.

באַרטאַש זאָגט, אַז נישט ער האָט געזאָגט, נאָר די לעווקאָוויטשעס האָבען געזאָגט, אַז ער איז אַ פאָרשטעהער פון „וואַקום אויל קאָמפּאַני".

דער אורטייל וועט אויסגעטראָגען ווערען היינט.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE
ZIELONA 6.
Telefon 12-333
tel. 12-333
tel. 12-333
ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אַלע פּלוצימדיגע פאַרפאַלען צו יעדער צייט ביי טאָג און ביינאַכט ווי אויך אין אַלע אַקושעריע און גינעקאָלאָגישע הילף.

רעסטאראנען און ביער-שענקען טארען נישט זיין צוזאמען מיט די וואוינונגען

דעלעגאציע פון רעסטאראטארען- און ביער-שענקער-בעזיצער-פעראיין ביים לאווניק ד"ר מארגוליעס

אין יאהר 1928 איז פערעפענטליכט געווארען אן „אקולניק", אז רעסטאראנען און ביער-שענקען טארען נישט זיין מיט וואוינונגען צוזאמען. א דעלעגאציע פון רעסטאראנען-בעזיצער-פעראיין, האט דאן אין ווארשא געפאדערט „די פעראָרדנונג אפצולעגען אויף אן'אומבעגרעניצטער צייט.

די טעג איז ווידער אנגעקומען א נייער „אקולניק", אז די קוכען ביי די רעסטאראנען און פון ביער-שענקען מוזען האלטען 8 מעטער קוואד-ראט, און אז די רעסטאראנען און שענקען טארען נישט זיין מיט די וואוינונגען צוזאמען.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם אקולניק, האט א דעלעגאציע פון רעסטאראטארען-און ביער-שענקער-בעזיצער-פעראיין אין די פערזאנען פון פרע-זעס ה' קארא, וויצע פרעזעס גרונדמאן און סעק-רעטאר סלופסקי, זיך געווענדעט צום לאווניק פון געזונדהייטס-אמט ד"ר מארגוליעס.

לאווניק ד"ר מארגוליעס האט דער דעלע-גאציע ערקלערט, אז די פעראָרדנונג איז א בע-שטימטע זאך. נאר ער וועט דעם טערמין פון אויספיהרען די פעראָרדנונג פראלאנגירען ביז'ן 1 יאנואר 1932.

דער רעסטאראטארען-און ביער-שענקער-בע-זיצער-פעראיין שיקט דערוועגען א דעלעגאציע קיין ווארשא, וואו זיי וועלען אינטערווענירען וועגען דער פעראָרדנונג.

—◦◦◦—

א בלינדער קריסטליכער יונגערמאן קומט אין ראבינאט אויף בעט, מ'זאל איהם מגייר זיין

אין ראבינאט איז אריינגעקומען א בלינדער קריסטליכער יונגערמאן, געפיהרט דורך א קליין קריסטליך מיידעלע.

— וואס פערלאנגט איהר, האט איהם דער ראבינאט-סעקרעטאר געפרעגט.

— איך וויל רעדען מיט'ן ראבין.

איינער פון די רבנים האט אויפגענומען דעם יונגענמאן און געפרעגט וועגען וואס ער איז געקומען.

— איך וויל ווערען א יוד, פאניע ראבין. דעריבער בין איך געקומען אהער, אז איהר זאלט מיר ערלעדיגען אלע פארמאליטעטען און מיר פערלייכטערען דאס אדורכפיהרען פון דעם ענין.

— צו וועלכען צוועק ווילט איהר דאס טון, האט דער רב געפרעגט.

— אויס ריינער איבערצייגונג, פאניע ראבין.

מ'האט דעם יונגערמאן געבעטען, אז ער זאל קלאהרער ערקלעהרען וואס ער וויל, און ער האט אנגעהויבען צו דערצעהלען:

ער איז א זוהן פון א רייכען פוילישען גוטס-בעזיצער. ער איז געבוירען געווארען א פול-שטענדיג בלינדער. זיין גאנץ לעבען נישט געזעהן די ליכטיגע שיין פאר די אויגען. ער האט שטענדיג געלעבט אין וואוילשטאנד און זיין פאטער, וועלכער האט איהם שטארק ליב געהאט, האט איהם נישט געזשאלעוועט פון פויגעלמילך. דערצו איז ער פון קינדהייט אן געווען זעהר פעהיג און זיך אליין בעכאפט צום לערנען. זיין פאטער האט געהאלטען צו איהם ספעציעלע לעהרער און ספע-ציאליסטען, וועלכע האבען איהם געלערנט. אמ-ליבסטען האט ער געלערנט און זיך געלאזט לייע-נען רעליגיעזע ליטעראטור און שטודירט רעליגיעזע וויסענשאפטען. ער האט אין זיך אריינגעזאפט טוי-זענטער רעליגיעזע ביכער, וועלכע האבען איהם מיט דער צייט געשטויסען צום אלטען טעסטאמענט. ער האט דעריבער געבעטען זיין פאטער, אז ער זאל פאר איהם אנגאזשירען א לעהרער, וועלכער זאל איהם לערנען יודישער געשיכטע און די יסודות פון דער יודישער רעליגיע.

זיין פאטער איז אפילו אויסגעקומען מאדנע דער פערלאנג פון זיין בלינדען זוהן, אבער ער האט נישט געוואלט שטערען דעם אומגליקליכען קינד דאס איינציגע פערגעניגען זיינס — זיך צו לערנען און האט פאר איהם גענומען א יודישען לעהרער, וועלכער איז געווען ביי איהם אין גוט גאנצע צוויי יאהר און אדורכגעלערנט מיט'ן בלינדען אלץ, וואס האט א שייכות מיט יודישע געשיכטע, רעליגיעזע ליטעראטור, פילאזאפיע עטיק א. א. וו.

די דאזיגע לעהרע האט געמאכט אויף איהם א קאלאסאלע ווירקונג. איינציגווייז האט זיך אין דעם רעליגיעז-געשטימטען יונגערמאן אריינגע'נגבעט אין הארצען דער ווילען איבערצוגעהען צו דער יודישער רעליגיע. ער האט וועגען דעם קיינעם קיין ווארט נישט דערצעהלט, ווייל קודם כל האט ער נישט געוואוסט די שטעלונג פון זיין פאטער צו אזא מין פארשלאג און דאן איז ער נאך נישט געווען פוליעהריג. איצט איז ער שוין געווארען פוליעהריג און ער האט בעשלאסען צו פאהרען אין א גרויסער שטאט, כדי זיך צו ווענדען צו א רב אז ער זאל אדורכפיהרען די פארמאליטעטען. ווי דער בלינדער דערצעהלט האט ער שוין די הסכמה פון זיין פאטער צו דער דאזיגער פראצעדור אין ער בעט דעריבער מען זאל נישט אפזאגען זיין בקשה.

דער ענין דארף בעטראכט ווערען דורך דעם גאנצען ראבינאט.

האללא! קליינג 240-80
KURJER KRAWIECKI
„GELASSENA"
Sienkiewicza 40, tel. 240-80
נעהמט-אן יעדע ארט גארדע אבע צום פרעסען, ריי'ניגען, תשען און פארבע. נעהמט-אן און שיקט אפ אהיים די ארבייט מיט איינענע שיק-יונגלעך.
רעיעלע בעהאנדלונג! סאלידע אויספיהרונג!

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער
אלעע 1-טער מאי 2. דירעקציע: ד"ר צעלמייסטער
לאדזער טעאטער-עולם! אזעלכעס האט איהר נאך נישט געזעהן!
סענסאציע אויף סענסאציע!
2 גרויסע פארשטעלונגען פאר 1 קליינעם בילעט
אויסערגעוועהנליכער ערפאלג! אויסערגעוועהנליכע פרייזען!
היינט, דינסטאג 9 אווענד רעדוצירטע פרייזען פון 1 ביז 2 זל. ערשטע רייהע
דער רעקארד-שלאגער פון יודישען לעבען מיט געזאנג און טענץ
אהארץ, וואס בענקט
מיט דער גרויסער קינסטלערין בערטא זאסלאווסקא
פערשפעטיגט ניט צו זעהן די גרעסטע טעאטער-סענסאציע!
נאך דער פארשטעלונג א ספעציעלע מתנה פאר'ן לאדזער טעאטער-עולם!
א גראנדיעזע פרעהליכע רעוויו מיט אנטייל פרידא לוריע ג. ארט. פון „אזאזעל",
י. שיגארין, י. א. וואלפשטאט, זיסעלע גירל, דארא רובין א. אנד.
דאס שעהנסטע וואס מען האט ווען געזעהן אין יודישען טעאטער!
נישט אכטענדיג אויף די גרויסע קאסטען זענען די פרייזען פון די בילעטען שפאט ביליג.
בילעטען צו בעקומען פון 11–2 און פון 6 אין קאסע פון קאמעראל-טעאטער.

בייזע לעגיטימאציעס פון זשורנאליסטען

דער לאדזער זשורנאליסטען-סינדיקאט בעט אונז צו פערעפענטליכען פאלגענדעס:

„די פערוואלטונג פון לאדזער זשורנאליסטען-סינדיקאט איז מודיע, אז דעם 19 ד. ח. האבען אלע מיטגליעדער פון סינדיקאט בעקומען נייע לע-גיטימאציעס.

די נייע לעגיטימאציעס זענען אויסגעשטעלט אויפ'ן לויפענדען יאהר און זענען ספעציעל בע-צייכענט אויפ'ן שער-בלעטעל מיט א משופע'דיגע גרינעם-ליניע.

אין צוזאמענהאנג דערמיט זענען אלע ביז-איצטיגע לעגיטימאציעס פון זשורנאליסטען-סינדי-קאט אין לאדז געפסלט געווארען".

ארעסטירט א דעזערטיר

(2) נעכטען איז ביי דעם בנין פון געריכט ארעסטירט געווארען דער 23 יאהריגער מיעטשיס-לאוו וואיטשעכאווסקי, א דעזערטיר, וועלכער האט זיך א געוויסע צייט אויסבעהאלטען אין לאדז.

דער בעקער-שטרייק

(א) נעכטען האבען די בעקער-געזעלען אויך נישט געארבייט.

די מייסטערס האבען אליין געבאקען, און קיין ברויט אין שטאט האט נישט געפעהלט.

מיט'ן שטרייק פערנעהמט זיך דער ארבייטס-אינספעקטאראט, וועלכער וועט אדורכפיהרען אונ-טערהאנדלונגען, כדי צו ליקווידירען דעם שטרייק.

ר' שלום ביאלער רעזיגנירט אלס מיטגליד פון קהלה-ראט

נעכטען האט ה' שלום ביאלער צוגעשיקט א בריף צו דער קהלה-פערוואלטונג, אז ער רעזיגנירט פון זיין מאנדאט אלס מיטגליד פון קהלה-ראט.

אויף זיין ארט געהט אריין פון דער אגודה-ליסטע ה' אליעזר פרידמאן.

הכנסה פון א זאמעל-אפצייכנונג

„הכנסת כלה וגמילת חסדים", וואלבארסקא 20. מאכט בעקאנט, אז דער בלימעל-טאג, וועל-כער איז פארגעקומען דינסטאג דעם 13 אקטאבער האט געשאפט 1055 זלאטעס.

ארעסטירט 2 באנקנאטען-פעלשער

(2) עהרענכטען זענען אין פיעטרקאוו ארעסטירט געווארען 2 פערזאן, וועלכע מען איז חושד אין אויסארבייטען און פערשפרייטען פאלשע באנקנאטען.

געפאלען איז מען אויף זייער שפור אין לאסק, און אז זיי זענען אנטלאפען פון דארט אין אנ'אויטא, האט מען זיי נאכגעיאגט און ארעסטירט.

צוליב דער געפיהרטער אויספארשונג ווערען זייערע נעמען דערווייל נישט אנגעגעבען.

דער'הרג'עט דורך א לאסט-אויטא

(2) דער שאפער יאן קאלאדזשעיסקי (אפי-צערסקא 11) האט, פיהרענדיג אנ'אנגעלאדענטען אויטא מיט סחורה, איבערגעפאהרען אויף טויט דעם 27-יאהריגען סטאניסלאוו וואלטשאק.

באלאדזשעיסקי איז ארעסטירט.

(136

ר. איזראעל

ליבע און טויט

סענסאציאנ. ערא'טישער ראמאן פון לאדזער לעבען

דער אלטער פישמאן איז אויפגעשפרונגען פון ארט. סאניע האט מעהר נישט געקענט אויסהאל-טען און האט זיך שטארק פונאנדערגעוויינט.

— וואס וועט איצט זיין — האט דער אלטער פישמאן געזאגט, נישט געפונענדיג אין דעם מאמענט קיין שום אנדערע ווערטער.

טשארל איז געווען דער, וועלכער האט גע-ראפט ראטעווען די סיטואציע און ער האט זיך אנגערופען:

— איז איצט אלץ שוין קלאר און אייער חוב, העד פישמאן, איז, ווי שווער דאס זאל זיין פאר אייך, מיטצוטיילען אייער טאכטער וועגען דעם. קיין אנ-דער אויסוועג זעה איך נישט.

— און אפשר, מאדאם, וועט איהר איינגעהען אויף מיין פארשלאג, איך וועל אייך מיט געלד בעשיטען און רעזיגנירט אויף אייער קינד ביז ער וועט ווערען פולייעהריג, איך וועל איינארדנען אזוי אז איהר זאלט זיין באהענט צו אייער קינד, איהר זאלט עס קאנען אפט זעהען און פיהלען איהם.

— קיינמאל נישט מיין העד, דאס איז מיין לעצ... ווייסט, אהן מיין קינד האב איך נישט מעגער צו וואס צו לעבען, ווען איהר וואלט געקענט ווי-סען וויפיל איך האב איבערגעלעבט וואס איך האב מיטגעמאכט אין מיין יונגען, אבער אומגליקליכען לעבען, וואלט איהר מיך פערשטאנען. איך פער-שטעה ווי שווער ס'איז פאר אייך, איך פערשטעה די גרויסע טראגעדיע פון אייער טאכטער, אבער וואס זאל איך טון....

— גוט, האט זיך דער אלטער פישמאן ענט-שלאסען, גוט איך וועל איבעררעדען מיט מיין טאכ-טער. קומט צו מיר מארגען, און מיר וועלען דעם ענין ערלעדיגען.

פישמאן איז גלייך אוועק צו זיין טאכטער, פארזיכטיג האט ער זי אנגעהויבען צוצוגרייטען צו דער שרעקליכער בשורה. זיין טאכטער האט דאס בעמערקט און האט זיך פלוצלונג אנגערופען צו איהר פאטער.

— פאטער, איך ווייס וועגען וואס דו ווילסט מיט מיר רעדען.

— ווי אזוי ווייסט דו דאס,, דו קענסט דאס נישט וויסען.

— און דאך ווייס איך דאס יא. דו ווילסט רעדען מיט מיר וועגען קינד.

— יא, אזוי איז עס טאקע, וועגען דעם האב איך מיט דיר געוואלט רעדען, אבער זאג מיר פון וואנען ווייסט דו דאס.

— גאנץ פשוט פאטער, איך האב מיט צוויי וואכען צוריק בעקומען א בריף פון מיין געוועזע-נעם מאן. ער שרייבט מיר, אז ווען דער בריף וועט אנקומען וועט ער שוין מעהר נישט לעבען, דעריבער בעפעהלט ער מיר דאס קינד צוריקצו-געבען דער ריכטיגער מוטער, דערביי שרייבט ער מיר אלץ גענוי, וואס ס'איז פארגעקומען.

— און וואס טראכסט דו איצט צו טון.

— איך גיב דאס קינד אוועק דער ריכטיגער מוטער. מארגען קען זי אהערקומען און זי וועט זיך צוריקנעהמען דאס קינד.

דער אלטער פישמאן האט מעהר גארנישט גערעדט מיט זיין טאכטער און איז אוועק.

צומארגענס איז סאניע מיט טשארלען ווידער געקומען צו פישמאנען, און אלע דריי זענען צו-זאמען אוועק צו פישמאנס טאכטער. די אומגליקלי-כע פרוי האט מיט דער גרעסטער העפליכקייט אויפגענומען די געסט, און נישט פערלירענדיג קיין איין ווארט, האט זי זיך געווענדעט צו סאניען:

— איהר זענט געקומען אפנעהמען אייער קינד, דאס איז אייער הייליגע רעכט און פליכט, ביטע איהר קענט דאס נעהמען.

אלע אנוועזענדע זענען פשוט ערשטוינט גע-ווארען פון דער פשוט'קייט און אפילו גלייכגיל-טיגקייט, מיט וועלכער די פרוי האט גערעדט.

— איך דאנק אייך, גוטע, איידעלע נשמה, האט סאניע קוים ארויסגערעדט. אין צימער האט זיך געשאפען אזא שטימונג, אז ס'איז נישט געווען קיין ארט אויף געגענזייטיגע קאמפלימענטען און פערשידענע צערעמאניעס.

— מאדאם, רעדט נישט מיט מיר וועגען דעם, האט בירענבערגס פרוי ווייטער געזאגט, נעהמט דאס, וואס קומט אייך לויט יעדען רעכט און מענ-שען - געפיהל.

סאניע האט גענומען דאס קינד און אהין זיך צו געזעגענען זענען זיי אוועק.

מיט דריי טעג שפעטער האבען די צייטונגען מיטגעטיילט וועגען זעלבסטמארד פון דעם רייכען סוחר פישמאנס טאכטער. די פרוי גאניא בירענבערג.

— — — — — — — — — — —

קומענדיג קיין לאדז, האט טשארל גלייך וועגען דעם מודיע געווען דעם דאקטאר גורעוויטש. טשארל האט אבער בעשטימט די ערשטע וויזיט דעמאלט ווען ער האט געוואוסט, אז אידא וועט נישט זיין. ער האט געוואלט דעם אלטען דאקטאר צוגרייטען צו דער בעגעגעניש מיט זיין טאכטער.

דער אלטער דאקטאר איז געקומען צו טשאר-לען.

— ווי איך האב אייך געוואלט שוין זעהען, האט דער דאקטאר גורעוויטש געזאגט מיט א ציטערדיגער שטים. צי האט איהר עפעס נייעס פאר מיר.

— ליבער דאקטאר, צופעליג האב איך זיך עפעס דערוואוסט וועגען דעם ענין. איך האב פאר אייך נייעס.

זאגט מיר שנעל, טייערער פריינד, איהר ווייסט עפעס וועגען מיין טאכטער, וועגען מיין אידא.

— יא, איך קען אייך זאגען, אז אייער טאכ-טער, לעבט, איז געזונד און איז רייך.

באך דעמזעלבען טאג האט זיך אידא צוזויפ-געטראפען מיט איהר פאטער....

(סוף).

זיך איבערגעצויגען

די וואָיעוואָדישע פּאָליציי-קאָמאַנדע

(2) לעת עתה האָט זיך די פּאָליציי-קאָמענדע געצויגען אין וואָיעוואָדזשאַמט אויף רוג פּגראַדאָווא און זאַכאָדניאַ.

נעכטען האָט זי זיך איבערגעצויגען אויף מאָניושקי 2 (צווייטער שטאָק).

פֿאַר הונגער

(2) נעכטען זענען פּערגאַסירט געוואָרען צוויי פֿאַלן, ווען מענשען זענען אוועקגעפֿאַלן אין מיטען גאַס פֿאַר הונגער און אויסשעפּונג:

אויף באַלוטער מאַרק אין דער טראַמוואַי-פּאַטשעקאַלניע איז עס געשעהען מיט דער 62 יאָהריגער מאַריאַ סאָבטשאַק, און אויף קילינסקיעגאָ פּאַ"ן פּופּ. — דער 37-יאָהריגער סטעפֿאַן פּשיבילסקי, אַן אַרבייטסלאָזער.

זיבעז פּוטערס מיטאַמאָל

(2) יאַן יאַסקולאָווסקי פֿון פּאַלוואָ"ק סטאַביעצקאַ-שלאַכעצקיע, היגטער לאָדז האָט אויסגעתּאַנגען 7 פּוטערס, וועלכע ער האָט אַרויסגענומען פֿון נאַפֿטאַלין אויסצול פּטערען.

גובים האָבען זיי אוועקגעלופּערט...

אַלפּוילישער צוזאַמענפֿאָהר

פֿון טעקסטילאַוצעס אין לאָדז

(2) דעם קומענדיגען זונטאָג, דעם 25 ד. ח. וועט אין לאָדזער שטאָט-ראַט-זאַל פֿאָרקומען אַן אַלפּוילישער טעקסטיל-צוזאַמענפֿאָהר, צוזאַמענגערופֿען דורך „פּראַצאַ".

דער צוזאַמענפֿאָהר וועט זיך פֿערנעהמען מיט'ן צופּאַסען די אַרבייט צו דער איצטיגער ווירטשאַפטליכער לאַגע אין לאַנד, ווי אויך מיט אַ"ע אַקטועלע ענינים, וואָס האָבען אַ שייכות צו סאָציאַלע פּראָבלעמע, אַרבייטער-געזעץ-פּראַיעקטען, אַרבייטסלאָזיגקייט א.א.וו.

פֿון קונסט-פֿאָטאָגראַפֿישען אַנשטאַלט „פּאָלאָניאַ" יעזשעגאַ 11

דער דערמאָהנטער קונסט-פֿאָטאָ-אַנשטאַלט איז נאָך אַ גרינדל כּוי רומאָנט אוועקגעשטעלט צוגלייך מיט אַלע אויסלענדישע פֿאָטאָ-אַנשטאַלטען, נישט קוקענדיג אויף דער בענענד.

דער אינשטאַלט איז פֿאַרזעהען מיט די נייעסטע אַפּאַראַטען און קאָסטיומען, וואָס ווערען צוגעגעבען אומזיסט צו די אויפֿנאַהמען. אַ חוץ דעם האָט די לייטונג מאַרגעבייט אַ סיזאָפּריז פֿאַר דער ג קונדשאַפֿט. ס'ווערען צוגעגעבען אומזיסט צו די אויפֿנאַהמען שפּיגלען מיט דער אייגענער פֿאָטאָגראַפֿיע. נישט קוקענדיג אויף די גרויסע אויסגאַבען האָט דאָך די לייטונג גענומען אין אכט דעם שווערען קריזיס און די פּרייזען זענען געוואָרען בעדייטענד פֿערקלענערט, אַזוי, אַז די ברייטע מאַסען זאָלען קענען געניסען פֿון די קונסט-פֿאָטאָגראַפֿישע אויפֿנאַהמען. צופֿאָהר מיט'ן טראַמוואַי 3.

אַלזאָ אַ שעהנע קונסט-פֿאָטאָגראַפֿיע און ביליג בעקומט מען אין קונסט-פֿאָטאָגראַפֿישען אַנשטאַלט „פּאָלאָניאַ" יעזשעגאָ 11 אינה. גוטערמאַן.

היינט און פֿאָלג. טעג!
הויפּט-מייסטערווערק פֿון דער פֿראַנצויז. פּראָדוקציע. רעזשי: Henri Soussell
אונזער איז די נאַכט
מעכטיגע עראָטישע דראַמע אויפֿ'ן גרונד פֿון די הערליכע נאַטור-בילדער פֿון דער זוניגער איטאַליען. רייצענדע און מעלאָדישע איטאַליענישע לידלעך. נחת-רוח פֿאַר ספּאָרט-לייט.
אין די הויפּט-ראָלען:
MARIE BELL i JEAN MURAT
אויסער'ן פּראָגראַם: „FOX" קלאַנג-צונאַבע ווי אויך לאַנד-אַקטואַליטעטען.
אָנהויב אין געוו. טעג 4.30 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג — 12.30 בייטאָג
פּאָפּולערע פּרייזען.

די אַקציע פֿאַר'ן יודישען בוך

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַקציע פֿאַר'ן יודישען בוך, וואָס איז פּראָקלאַמירט געוואָרען דורכ'ן יודישען „פּען"-קלוב און די בעדייטענדסטע יודישע פֿערלאַגען, איז פֿרייטאָג אָוונט פֿאָרגעקומען אין לאָקאַל פֿון „אָרט" אַ זיצונג אונטער פֿאָרזיץ פֿון רעד. ל. פֿוקס. פֿון קאָמיטעט, וואָס האָט זיך געשאַפֿען אין לאָדז. אין דער זיצונג האָבען זיך בעטייליגט די ה"ה: קאַבאַקער, צימערמאַן, רובינשטיין, ד"ר לאַנדקאָפּף, ש. קאַץ, פֿרידריך, אַלטמאַן. אין דער זיצונג האָבען אויך אַנטייל גענומען ספּעציעל דעלעגירטע פֿערטרעטער פֿון די וואַרשאַווער פֿערלאַגען די ה"ה: זעליגער און לעווינער. ה' רובינשטיין איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַלס סעקרעטאַר פֿון לאָדזער אַקציע-קאָמיטעט.

אויף דער זיצונג זענען אַרומגערעדט געוואָרען די פֿאָרמען, ווי אַזוי צו פֿערשפּרייטען, וואָס מעהר יודישע ביכער. די ה"ה זעליגער און לעווינער וועלען די טעג בעזוכען די פֿריינד פֿון יודישען בוך.

עס איז שוין פֿאַרהאַן אַ רשימה פֿון קרוב 200 נעמען, וועלכע די פֿערטרעטער וועלען בעזוכען. עס איז בעשלאָסען געוואָרען אַדורכצופֿיהרען אין לאָדז אַן אויסשטעלונג פֿון יודישען בוך.

אויפֿ'ן פֿאָרשלאַג פֿון רעד. ל. פֿוקס איז בעשלאָסען געוואָרען צו גרינדען אין לאָדז אַ שטענדיגען קאָמיטעט, וועלכער וועט פֿראָבירען צו קויפֿען יודישע ביכער. מעגליך, אַז די קאָמיסיע וועט זיין אַ סעקציע ביי דער שוין עקזיסטירענדע יודישע קונסט-ליבהאָבער געזעלשאַפֿט אין לאָדז.

צום סוף איז בעשלאָסען געוואָרען צו רופֿען אַ גרעסערע קאָנפֿערענץ פֿון יודישע עסקנים, וואָס אינטערעסירען זיך מיט'ן יודישען בוך אויף היינטיגען פֿרייטאָג.

די קאָנפֿערענץ וועט פֿאָרקומען אין לאָקאַל פֿון „אָרט".

אורטייל אין דער פֿאַסט-מאַרקען-אַפֿערע

(2) ווי מיר האָבען שוין געמאָלדען, איז פֿאָריגען דאָנערשטאָג, פֿרייטאָג און שבת פֿאָרגעקומען דער פּראָצעס פֿון 11 יודען, וואָס זענען בעשולדיגט געוואָרען אין פֿערשפּרייטען פֿאַלשע פּאָסט- און שטעמפּעל מאַרקען.

שבת שפּעט אין אָוונט איז אַרויסגעטראָגען געוואָרען דער פּסק-דין לויט וועלכען משה הייליגמאַן (24 יאָהר אַלט), מאיר זילבערבערג (29 יאָהר) און שמואל-לייב דימאַנט (27 יאָהר) זענען פֿעמשפּט געוואָרען צו 5 חדשים טורמע, מיט'ן פֿערעכענען דעם פֿאַר-אַרעסט.

די איבריגע 8 האָבען בעקומען אַ בעפֿרייאונגס-אורטייל.

—=:)O(:=—

אַ ספּעציעלער טאָג אין געריכט

אויף פּראָצעסען וועגען נישט-צו-שטאַנד-געקומענע ליציטאַציעס

(א) אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס לעצטענס פּאַסירט אָפֿט, אַז די קאָמאָרניקעס קומען ליציטירן פֿאַרנומענע געגענשטאַנדען אין חפֿצים, און זיי געפֿינען זיי נישט — זענען די געריכטען פֿאַרוואַרפֿען מיט פֿערשידענע שטראָף-פּראָצעסען געגען פֿערזאָנען, וואָס שטעלען נישט צו די פֿאַרנומענע זאַכען צו די ליציטאַציעס.

עס איז אפֿילו בעשטימט געוואָרען אויף יעדע וואָך אַ ספּעציעלער טאָג אין געריכט, כּדי צו בעטראַכטען די דאָזיגע ענינים.

פֿעראייניגונג פֿון ביידע יובּילערען-צעכען

שוין זייט אַ לענגערע צייט האָט אין יובּילירען- און זייגערמאַכער צעך נישט געקענט קומען צו קיין פֿערשטענדיגונג. היינט — צו טאָג זענען פֿאַרהאַן צוויי לעגאַליזירטע צעכען. די ערשטע צעך פֿון צווייטען צעך האָט געזאָלט פֿאָרקומען שוין די נאָהענטסטע טעג, די פֿערוואַלטונג פֿון צען ראַלען האַנדווערקער-פֿערבאַנד האָט זיך אַריינגעמישט אין דעם קאָנפֿליקט און ס'איז געקומען צו אַ פֿערשטענדיגונג אויף פֿאָלגענדע בעדינגונגען. די פֿערוואַלטונג פֿון אַלטען צעך גיט זיך אָן אין דימיסיע, די ערעפֿנונג פֿון צווייטען צעך ווערט דערווייל אָפּגעלעגט. ביידע צעכען בעשטימען אַ קאָמיסיע, וועלכע וועט אַדורכפֿיהרען אַ רעגיסטראַציע פֿון אַלע יובּילירען און זייגערמאַכער מיט אָדער אָהן האַנדווערקער-קאַרטעס, דאַן ווערט ערשט צונויפֿגערופֿען ווערען אַ פֿערזאַמלונג, וועלכע וועט אויסוועהלען אַ פֿערוואַלטונג פֿון איינהייטליכען צעך.

אונטערזוכונגען

פֿון שאַרפֿע אַנשטעקענדע קראַנקהייטען און קלינישע אונטערזוכונגען

(2) דער לאָדזער וואָיעוואָדען-אַמט האָט נעכטען פֿונאַנדערגעשיקט אַ נייעם רעגולאַמין צו אַלע סטאַראָסטוועס אויפֿ'ן שטח פֿון דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע, וועגען אַדורכפֿיהרען דיאַגנאָסטישע אונטערזוכונגען אין די מלוכה'שע היגיענישע אַנשטאַלטען.

לויט דעם דאָזיגען רעגולאַמין בעהמען אָן די מלוכה'שע היגיענע-אַנשטאַלטען בחנם אונטערזוכונגען פֿון אַנשטעקענדע קראַנקהייטען — פֿון דאָקטוירים, בעאַמטע, שפּיטאָלען, שטאַטישע און מלוכה'שע אינסטיטוציעס, געזעלשאַפֿטליכע אָרגאַניזאַציעס און אינסטיטוציעס. פֿון הומאַניטאַר'ע אינסטיטוציעס און אַז. וו.

די קלינישע אונטערזוכונגען ווערען דורכגעפֿיהרט דורך דעם מלוכה'שען היגיענע-אַנשטאַלט און זיינע פֿיליעס נאָך פֿאַר אַן אָפּצאָהל און ווערען אָנגענומען סיי פֿון די אויבענאויסגערעכענטע פֿערזאָנען און אינסטיטוציעס, סיי פֿון פּריוואַט-פֿערזאָנען.

אַ שרפֿה אינ'ם לאַבאָראַטאָריום פֿון דער קראַנקען-קאַסע

(א) אין לאַבאָראַטאָריום פֿון דער לאָדזער קראַנקען-קאַסע (פּעטריקאָווער 84) איז אויסגעבראָכען אַ שרפֿה אין דער, אָוויגצרו פּענער טריקנעריי.

דאָס פֿייער איז בעצייטענס בעמערקט געוואָרען דורך די בעאַמטע, און מען האָט די שרפֿה איינגעלאָשען נאָך איידער די פֿייערלעשער זענען אָנגעקומען.

דער היזק בעטרעפֿט אַן ערך 1000 זלאָטעס.

די סיבּה איז נאָך נישט פֿעסטגעשטעלט געוואָרען. עס ווערט געפֿיהרט אַן אויספֿאָרשונג.

קלעפּסידרעס
צו זעהר ביליגע פּרייזען
בעקומט אין די דרוקעריי פֿון
„נייעם פֿאָלקסבלאַט"
די קלעפּסידרעס ווערען איז משך פֿון 1 שעה אויסגעפֿערטיגט און פֿונאַנדערגעקלעבט איבער דער שטאָט.

ביי מאַגען, דאַרם און שטאָף-וועקסעל-ליידען

פֿיהרט דער נאַטירליכער „פֿראַנץ-יאָזעף" ביטערוואַסער
Franciszka Józefa
די פֿערדייאונגס-אָרגאַנען צו אַ רעגעלמעסיגער טעטיגקייט צוריק און ערלייכטערט אַזוי, אַז די נאַהרונגס-שטאָפֿען קענען אין בלוט אַריין.
צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און סקלאַד-אַפּטעקעס.

פֿון „החלוץ המרכזי"

די טעג איז ביי אונז אין שטאָט געשאַפֿען געוואָרען די צווייטע אָפּטיילונג פֿון „החלוץ המרכזי" אין לאָדז.

דער צייטווייליגער קאָמיטעט איז צוגעטרעטען צו אַן ענערגישער טעטיגקייט אין אַלע געביטען פֿון חלוצישער אַרבייט.

היינט שפּילט צעצילאַ האַנסען

היינט דינסטאָג, 8.30 אָוונט קומט פֿאָר אין פֿילהאַרמאָניע זאַל אַ גרויסער פֿידעל-קאָנצערט. אויף דעם דאָזיגען קאָנצערט טרעט אַרויס די וועלט-בערימטע גאָניאַלע יונגע פֿידלערין צעצילאַ האַנסען.

אויף איהר היינטיגען קאָנצערט וועט די קינסטלערין אויספֿיהרען די קאָמפּאָזיציעס פֿון: וויוואַלדי, קרייזלער, באַך, שוּבערט און פֿון נאָך אַנדערע גרויסע קאָמפּאָזיטאָרען.

צוויי פֿאָרשטעלונגען אין קאַמעראַל-טעאַטער

היינט ווערט געגעבען אין קאַמעראַל-טעאַטער מיט בערטאַ זאַסלאַווסקאַ אין דער הויפּטראָלע די סענסאַציאָנעלע פּיעסע פֿון ז. ליבין „אַ הערץ וואָס בענקט". די פּיעסע האָט זעהר אַ שפּאַנענדען אינהאַלט.

נאָך דער פֿאָרשטעלונג ווערט געגעבען אַ פֿרעהליכע רעוויו מיט'ן אָנטייל פֿון פֿרידאַ לוריע, זיסעלע גיזל, דאָראַ רובין, י. שיגאַרין און א. וואָלפֿסטאַט.

פֿון טעאַטער פּאָפּולאַרני

מיט אַ גרויסען ערפֿאָלג ווערט טעגליך געגעבען די שעהנע מעלאָדישע אָפּערעטקע „וויקטאָריאַ און איהר הוזאַר" מיט מאַריאַן וואַזשקאָוויטש אין דער ראָלע פֿון הוזאַר, וועלכער האָט מיט זיין שעהנער שטימע געשלאָגען רעקאָרד.

בילעטען צו בעקומען אין פֿערקויפֿסטעל פֿון זליוואַצקי 6 טער שערפּיען נ' 2 פֿון 11 פֿריה ביז 6 אָוונט ווי אויך ביי דער קאַסע אָגראָדאָווא 18 פֿון 11 פֿריה ביז 2 נאָכמ. און פֿון 5—9 אָוונט.

היינטיגער טעאַטער-רעפּערטואַר

פֿילהאַרמאָניע — צעצילאַ האַנסען

יודיש קאַמעראַל-טעאַטער — „אַ הערץ, וואָס בענקט".

שטאָטיש-טעאַטער — אמת צו ליגען

קאַמעראַל-טעאַטער — „האַי האַו".

פּאָפּולערער טעאַטער — „וויקטאָריאַ און איהר הוזאַר".

קאָקציל — „בלאָנדינקעס. אָן בלאָנדינקעס"

ראַדיאָ-פּראָגראַם

דינסטאַג, ד. 20 אָקטאָבער

11,58 צייט-סיגנאַל. 12,10 גראַמאָפֿאָן. 1,25 פֿאָרלעזונג. 1,45 קאָמוניקאַט פֿאַר פֿישער און שיפֿער. 3,50 פּראָגראַם פֿאַר קינדער. 4.20 פֿאָרלעזונג. 4,40 גראַמאָפֿאָן. 5,10 פֿאָרלעזונג 5,35 פּאָפּולערער קאָנצערט פֿון וואַרשאַווער פֿילהאַרמאָניע. 6,50 פֿערשידענעס. 7,15 קאָמוניקאַט פֿון לאָדזער האַנדעלס קאַמער. 7 25 גראַמאָפֿאָן. 7,30 רעפּערטואַר. 7,40 גראַמאָפֿאָן. 7,45 ראַדיאָ פּרעסע. 8,00 פֿעליעטאָן. 8,15 לייכטע מוזיק. 9,35 פּאָסט-קאַסטעל. 10,00 קאָנצערט. 10,40 קאָמוניקאַטען 11,00 קאָמוניקאַטען 11.00 לייכטע און טאַנץ-מוזיק.

מעלדונג

אכטונג! „החלוץ המרכזי" (קילינסקיעגאָ 60)

אלע חברים-ות, מיט לידער און סימפּאַטיקער פֿון סניף ב' ווערען אויפֿגעפֿאָדערט צו קומען היינט דינסטאָג דעם 20 אָקט. 9 אָוונט פּינקטליך אין לאָקאַל פֿון דער אָרגאַניזאַציע, אין אַ דרינגענדער אָרגאַניזאַציאָנעלער אַנגעלעגענהייט. גלייכצייטיג מעלדען מיר, אַז דער סעקרעטאַריאַט איז טעטיג יעדען אָוונט פֿון 8.30 ביז 10 30

7064 דער קאָמיטעט.

פֿאַר דאַמען און הערען
צו קאָנקורענץ-פּרייזען.
פּעלצען
אכטונג: אין דער אייגענער ווערקשטעל ווערען אויסגעפֿיהרט פּעלץ- און שטאָף-מאַנטלען פֿון אייגענער און איינגעבראַכטע ... לויט די נייעסטע מאָדעלען ווי אויך פֿערשידענע רעפּאַראַטורען
דער פּעלץ-וואַרען-לאַגער
L. Grünspan
66 פּיעטריקאָווער 66 — טעלעפֿאָן 190-21

קינא ERA
פר׳הער פלארא
זאווישא 22 (באלוט)

אנהויב 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום-טוב 1 בייטאג
ספעציעלע צוגעפאסטע מוזיק אויסגעפיהרט דורך א
פערשטארקטן סימפאנישן ארקעסטער

היינט און פאלגענדע טעג
„האלקא"
רעוואלאציע פון דער פוילישער פילם-קונסט!
מעכטיגער פוילישער פילם מיט געזאנג!
צו דעם דאזיגען הערליכען פילם איז אנגאזשירט געווארן א גרויסער קינסטלער-כאר פון 10 פערזאן אונטער לייטונג פון ה׳ עסטרייכער

קלאנג-היא-טעאטער ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און פאלגענדע טעג:
Jan Kiepura
ווסט זינגען אין שעהנעם קלאנג-זינגענדיגען מייסטערווערק א. נ.:
נעאפאל, די זינגענדע שטאט
אין די הויפט-ראלען:
BRYGIDA GELM i JAN KIEPURA
די אויפנאהמען זענען געמאכט געווארען אין נעאפאל, פאמפעי, זוין.
נעכסטער פראגראם: נעכסטער פראגראם:
„דער קעניג פון די בעטלער"
אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

קלאנג-קינא MIMOZA
קילינסקיעגא 178
היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסער פילם = מייסטערווערק א. נ.:
מלאך פון ליבע
אין דער הויפט-ראלע:
DOLORES DEL RIO
אנהויב 4 נאכמ., שבת און זונטאג 2 בייטאג
אויפ׳ן ערשטן סעאנס אלע פלעצער 60 גר

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויסערס און פיס

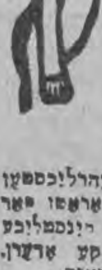

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אראפ אין דעם פוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל נוטענע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסאר׳ען מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דיטשען פראפעסאר
דאקטאר בראבורעווינג בעזמטיגעני זיכער דעם שמערטסן און גע֗פערליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס לייטונגען מיט הייל-נארסעטען און אפאראטן פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. רינסטליכע גומענע פיס און הענט, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנגט פון 9 ביז 1 מיטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונט.
ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.
בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד״ר בארענטש, פראפ. דר. י. מאַרישלער, פראפ. ד״ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן סערטיפיקאטען פון דער קראנקן-קאסע.
דאנקזאגונג.
דעם גרויסען ספעציאליסט דעם ה׳ דיר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) דריק איך אויס אויף דעם וועג מיין הארציגען דאנק פאר בעפרייען מיך פון א ברוך-קראנקהייט. איך בין אלט 70 יאהר און האב צוועלף יאהר געליטען אויף דער זעהר געפעהרליכער קראנקהייט און היינט בין איך פריי פון איהר. איך עמפפעהל אלעמען דעם אויבענדערמאהנטען ספעציאליסט.
(—) **Gustaw Winter**
Łódź, Nowaka 16.

אכטונג! צוליב׳ן קריזיס איז אין
הערען- און דאמען-פריזיר-סאלאן
פון מ. קופקא, פאלודניאווא 12
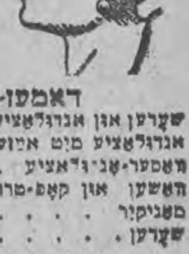
(רוג וואָסקאדניא), טעל. 40-119
געווארען די פרייזען בעדייטענד פערקלענערט.

דאמען-סאלאן:		**הערען-סאלאן:**	
שערען און אנדולאציע מיט אייזען	1.60 זל.	ראזירען מיט קעלניש וואסער	30 גר.
אנדולאציע מיט אייזען	1.—	שערען	50
וואסער-אנדולאציע	1.50	א יונגע	40
וואשען און קאפ-טרוקענען	80 גר.	קאפ-וואשען	40
מאניקיור	60	האר-טרוקענען	40
שערען	60	מאסאזש	40

טרייזען פאר זעמטליך מלעגיען און פערבען די האר זענען בעדייטענד פערקלענערט. ערשטקלאסיגע בעדינונג! אכטונג! דער פרייזקוראנט איז גילטיג א גאנצע וואך, א חוץ פרייטאג, שבת און יום-טוב.

געלעגענהייטליך צו פערקויפען
א פיאנינא.
אנ׳עס-צימער ווי אויך א פעלץ
(סכויעזשענער) זעהר ביליג.
צו ערפאהרען זאכאדניא 21, וואהנ. 8. 7066

אקאראקול-פאלטען
פון דער בעסטער קוואליטעט, ביליג צו פערקויפען ביים קירזשנער אמזעל, פיעטריקאווער 60, פראנט, 2-טער שטאק. 6067

Dr. Z. Rakowski
פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטע
9 קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 5—8.

רעסטאראן
„באררדיני"
פיעטריקאווער 31
גוטע מיטאגען צום פרייז פון זל. 1.25 און 1.75 זל.
מיט פערשידענע פליישען.
קומט און איבערציגט אייך!

צו פערמיטען
א גרויס צימער
זוניג
און אייך קליין צימער.
צו ערפאהרען פאנסקא 25, וואוינונג 9.

Dr. med.
Haltrecht
ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה.,
נעהמט אן פון 8—11 פריה פון 1— 2 נאכמיטאג און פון 6 ביז 9 אוו״נר.
זונטאג פון 9 ביז 12 בייטאג.
פיעטריקאווער 10
טעל. 245-21.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

Lekarz-dentysta
Z. BIELAKOWSKA
powróciła.
Kilińskiego 113, róg Nawrot.
winda — telefon 148-27
od g. 10—1 i od 4—7.

Ajentura używanych
Samochodów i motoc.
sprzedaż, kupno, komis, zamiana
Gdańska 82 tel. 189 28
na składzie nowocz. Ford, Chevroleta, Steyer i inne.

געוו. אסיסטענט פון די קליניקען פון אוניווערזיטעט אין בערלין
Dr. MED. STARKER
ווענערישע, הויט, האר און בלאז-קראנקהייטען
שרודמיעסקא 12 12
טעל 126-87
נעהמט אן פון 9—11 און פון 4—8 אוונד.
זונטאג און יום-טוב פון 9 ביז 1 מיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
רענטגען-אינסטיטוט
און טרצליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגערזשער 17, טעל. 116-33
ד״ר גאלדשטיין-פאלאק אויגען-קראנקה פון 1–2
ד״ר וויינבערג אינערן, הערץ און לונגען פון 1–2 און פון 6–7
ד״ר יוסימאן נערווען-קראנקה. פון 12–2
ד״ר סטופעל רענטגען פון 12–2 און 4–6
ד״ר פאפיערני פרויען- און געבורט-הילף פון 11½–1
ד״ר קאנטאר כירורגישע קראנקה, פון 5–6
ד״ר ראקאיוסקי נאז, האלז און אויערן-קר פון 10–11, 2–3 און פון 6–7
ד״ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען פון 11–12 און פון 4–5
ד״ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1–2
נ. ראזעס צאהן-ארצט פון 9–1
א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט פון 3–7
צאהן-טעגדהיילונג, בעלייכטונגען, קראנען, מאסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראנקהייט פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונג, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע
אלע מעגליכע אנאליזען.
אימפונגען נעגען שארלאך (שקארלאטין).
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
ווויזיטען אין שטאט.

דאס דארפען אלע וויסען!
אין מיין בוירא ווערט געשריבען און ערלעדיגט מיט ערפאלג אלערליי בישעס, רעקורסען, אפעלאציעס אין אלע אינסטאנציעס, ווי: סאנדאווע, סקארבאווע, וואיעוואדסקע, אדמיניסטראציאנע א.ז.וו. ווי אויך אקטען, קאנטראקטען, פונקטאציעס, פריוואט-קארעספאנדענץ, איבערשרייבונגען אויף די מאשין. איבערזעצונגען אין פערשיד. שפראכען. בעזונדערע אבטיילונג פאר אינקאסא, פראטעסטירטע וועקסלען. געדענקט די אדרעס:
פיעטריקאווער 44
צווייטע לינקע אפיצינע, 1. שט.
דורכגאנג — פילסודסקיעגא (וואסכאדניא) 63.
מיט אכטונג **ג. גרינבוים.**

עלטערן!
פערשרייבט אייער קינד וואס לערנט אין א פוילישער שולע אין דעם איינציגען מוסטערהאפטען רעליגיעזן בית ספר
„תורה-ודת"
פל. וואלנאשטשי (נייע שטאט) 6
דאס לעהר-פראגראם פון תורה ודת" נעמט ארום א קורס פון אלערליי למודי קודש (עברי, חומש, רש״י, נ״ך, משנה, תלמוד) העברעאישע שפראך, יודישע געשיכטע א.ז.וו. און אלעס וואס א יודיש קינד דארף צו וויסען, דאס לעהר-פערזאנאל בעשטעהט פון די בעסטע פעדאגאגישע קרעפטען. ס׳ווערען אנגענומען נייע שילער פון 5 ביז 14 יאהר, צוליב׳ן קריזיס חנחה פרייזען

קליינע אנאנסען
פרייז פון אנ׳אנאנס ביז 15 ווערטער גור 1 זל.

א געוועלב צו פערמיטען דירעקט פון ווירט אויף זאכאדניא 17. צו ערפאהרען אויפ׳ן ארט.

צו מיטען און פערמיטען פערשידענע וואוינונגען אין אלטע און נייע הייזער, געוועלבער, לאקאלען האנדלאווע פאבריטשנע, מעבלירטע צימערן מיט די בעסטע בעדינגונגען ווערט ערלעדיגט אין בוירא „לאקאם" פיעטריקאווער 62 פראנט 2. שטאק טעלעפאן 15–166 איינלייטענדע אינפארמאציעס אומזיסטע סאלידע.

אין בוירא „לאקאם" פיעטריקאווער 62 פראנט 2. שטאק טעלעפאן 15—166 געפינט איהר אין גענוגענדע אויסוואהל פון פערשידענע הייזער, פלעצער, ווילעס פאבריקס געביידעס צו קויפען און פערקויפען איינלייטענדע אינפארמאציעס אומזיסטע סאלידע און בעסטע בעדינגונגען.

עס איז נויטיג
צוריקקומענדיג פון אויסלאנד זוכט ארבייט א קוואליפיצירטער מיט פיל-יעהריגער פראקטיק אין שטריקער-פאך. מאשינען זשאקארד, לינקס-לינקס, אכט שלאס, פעדע, פערשידענע סיסטעמען שליטען. אפערטען אין אדמיג. אונטער „מ. פ.".

א פעהיגער יונגערמאן זוכט בעשעפטיגונג, אין וועלכער ס׳איז בראנזשע. גוטע רעפערענצען. אפערטען אונטער „א. א." אין אדמיג.

ס׳ווערט געזוכט א יונגעל אדער א מעדעל צו נייהען פוטער אויף דער האנד, פאלודניאווא 40 ביים קירזשנער. 7065

פערשידענעס
נעכטען אין דער פריה האב איך פערלוירען א דאקומענט אויפ׳ן נאמען לאה בארנשטיין, קילינסקיעגא 151. דער ערליכער פינדער ווערט זעהר געבעטען אפצוגעבען אויפ׳ן אויבענדערמאהנטען אדרעס. 7061

לאקאלען
צו פערמיטען א צימער פאסענד פאר א דאמען-שניידערין אדער בוירא ביי פישאף, לאדז, פולנאצנא 9, ווי אויך אויספערקויף פון פערשידענע מאלער-שאבלאנען. 7058

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר׳ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פערענטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און בייגאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . 60— 4
נאכ׳ן טעקסט—12 . . . . . 18— 8
פאר א מילימעטער-שורה
ליניער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א װארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.